

Az alacsony bérek miatt elégedetlenek

Tiltakoztak a köztisztasági dolgozók

Fotó: Nagy Tibor

A marosvásárhelyi köztisztasági dolgozók, többnyire az utcai takarítást végző alkalmazottak, szerdán a megyeháza előtt tiltakoztak, elégedetlenségüket fejezték ki az új szolgáltatóval, a Bratner Veres céggel szemben az alacsony bérek és az elbocsátások miatt. A roma dolgozók közösségét Petru Dicu és Tódor Géza, a Pro Europa Roma Párt helyi szervezetének vezetője képviselte. Ők adtak hangot a követeléseknek.

Mezey Sarolta

A munkabeszüntetés miatt 120 alkalmazottat bocsátottak el

A köztisztasági dolgozóknak nem ez az első tiltakozásuk. Másodszor vonulnak ki, ugyanis az első nyomán semmi eredmény nem született. – A helyzet csak súlyosbodik, mert a bérezéssel kapcsolatban nem találtunk áthidaló megoldást a Brantner céggel. A dolgozók múlt pénteken abbahagyták a munkát, így akarva hangot adni elégedetlenségüknek, hiszen minimálbérrel (1600 lej) alkalmazták őket.

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje idejében megújítani előfizetését! Ha előfizet, biztosan kézhez kapja, féláron!

Szent Mártonra emlékeztek

A néphagyomány szerint Márton napja zárja le a Szent György napján kezdődő gazdasági munkálatokat. Ezt a napot lakomákkal ünnepelték, megkóstolták az újbort, és levágták a tömött libákat.

2.

A kiskorú anyák egyharmada maga is lányanyától született

Tíz kiskorú anya vagy várandós lány közül nyolc nem jár iskolába, és négy csak háziorvosi ellátásban részesül – derül ki a romániai tizenéves kismamák helyzetét vizsgáló tanulmányból. A Mentsétek Meg a Gyermeküket szervezet által készített tanulmány következtetéseit november elején mutatták be a szenátusban.

5.

Gyerekeink az online világ hálójában

A szülők egy része talán tisztában sincs azzal, hogy mennyi veszély leselkedik csemetéjére az online térben, akik pedig belátják, és tartanak tőle, azok közül sokan tanácstalanok, nem tudják, mit tehetnek, hogyan korlátozzák a digitális eszközök használatát.

6.

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

Az Optika Optofarm újabb akciót hirdet minden

nyugdíjas

ügyfele számára:

50%-os

kedvezményel kaphatók a közellátó lencsék

2022. november 10. és december 31. között.

A régi árakkal dolgozunk, nem drágítottunk!

Keressen minket

Marosvásárhelyen, Szászrégenben és Szovátán!

Előjegyzésért hívja a **0265-212-304-es telefonszámot!**

Aktuális

Forgalomfigyelés

Antalfi Imola

A szerdai hírforrások szerint a kormány jóváhagyta az e-SIGUR elnevezésű, a közúti forgalmat monitorozó integrált rendszer bevezetéséről szóló törvénytervezetet. A forgalomfigyelő rendszer keretében 1000 sebességellenőrző pontot, 300 mozgó traffipaxot és 500 kamerát telepítenek. A rendszer jelzi a közlekedési szabálysértéseket, azonosítja a hatóságok által lefoglalt vagy körözött járműveket, amelyek bírósági perekben bizonyítékként felhasználhatók, illetve azonosítja azokat a járműveket, amelyek tulajdonosai nem fizették be az úthasználati díjat.

Az e-SIGUR lehetővé teszi az adatok feldolgozását, a jegyzőkönyvek és a bírságok továbbítását. Minden különleges számítástechnikai platformokon keresztül valósul meg. Vagyis végre eljutunk oda, ahol a nyugati országok tartanak. A statisztikai adatokból is egyértelműen kiderül, hogy ott, ahol forgalomfigyelő rendszerek működnek, és a szabálysértéseket komoly bírságokkal sújtják, a gépkocsivezetők és a gyalogosok is sokkal fegyelmezettebbek. Ezt tükrözik az Eurostat-adatak a közúti baleseteket illetően; például Svédországban 1 millió lakosra számítva 18 elhalálozás jut, miközben Romániában 93. Az uniós átlag 1 millió lakosra számítva 44 halálos kimenetelű közúti baleset. Közúti balesetekben 2021-ben a legkisebb az elhalálozási ráta Dániában, Németországban, Írországban, Cipruson, Litvániában, Máltában, Lengyelországban és Svédországban.

(Folytatás a 3. oldalon)

NOVEMBER

17., csütörtök

A Nap kel
7 óra 26 perckor,
lenyugszik
16 óra 48 perckor.
Az év 321. napja,
hátavan 44 nap.

*Isten éltesse!

Ma **HORTENZIA** és **GERGŐ**, holnap **JENŐ** napja. **JENŐ**: az egyik magyar honfoglaló törzs nevéből származik, török eredetű, a jelentése az utónévkönyv szerint tanácsadó, bizalmas, miniszter.

IDŐJÁRÁS

Esős idő

Hőmérséklet

max. 8 °C

min. 5 °C

VALUTAÁRFOLYAM
BNR – 2022. november 16.

1 EUR	4,9209
1 USD	4,8852
100 HUF	1,2097
1 g ARANY	270,4325

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadjuk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0265/268-854.

Megyei hírek

Pittner Olivér retrospektív tárlata

A Maros Megyei Múzeum Művészeti Osztálya szervezésében Pittner Olivér (1911–1971) retrospektív kiállításának megnyitójára kerül sor november 25-én, pénteken 17 órától a Kultúrpalota jobb szárnyának második emeleti kiállítóterében. A 23 helyről kölcsönzött, külföldi és hazai közös magángyűjteményekből érkező, megközelítőleg 70 olajkép, pasztell és grafika mellett a Pittner-hagyatékából származó leveleket, dokumentumokat, archív családi képeket is láthatja a közönség. A tárlat 2023. április 30-ig lesz látogatható. Nyitvatartás: kedd-péntek 9–16 óra, szombat-vasárnap 9–14.30 óra.

Beszélgetés a demenciáról

Az idősor árny- és napos oldala címmel kerül sor beszélgetésre a demenciáról november 17-én, csütörtökön 18.30 órakor a marosvásárhelyi Szent Család Közösségi Házban (Egyesülés negyed, Földműves/Agricultorilor utca 26. szám). Előadók: Cosma István és Szigyártó Adrienn pszichológusok. Az együttlétben szó esik arról, hogy a memória romlása mellett milyen más tünetekkel jár együtt, miért fontos időben észrevenni, és hogyan lassítható a folyamat. A program tárogatója a Marosvásárhelyi Szociális Igazgatóság.

Megnyílt a várbeli korcsolyapálya

Megnyílt a korcsolyapálya a marosvásárhelyi várban. Jegyet váltani másfél órára lehet 9:30–11:00, 11:30–13:00, 13:30–15:00, 15:30–17:00, 17:30–19:00, 19:30–21:00 óra között. Egy jegy ára 15 lej, korcsolyabérlési díj 15 lej.

Bemutató a Maros Művészegyüttesnél

A 200 évvel ezelőtt született Petőfi Sándor emlékére a Maros Művészegyüttes december 6-án 19 órától a kövesdombi színházban mutatja be a János vitéz című meséjátékot Novák Ferenc „Tata” rendezésében. Az elbeszélő költemény két legfőbb üzenete a mai gyerekek számára, hogy az élet legfontosabb vezérlője a szeretet, és hogy a tetteinek következményeit mindenkinek vállalnia kell. Rendező-koreográfus Novák Ferenc (Tata). Zeneszerző Rossa László. Szövegíró Novák Péter. A koreográfus munkatársai: Rémi Tünde és Lengyel Szabolcs. Tánckarvezetők: Farkas Sándor Csaba és Kásler Magda. Jegyek a helyszínen kaphatók, de előzetes helyfoglalás szükséges a 0757-059-594-es telefonszámon.

Rendhagyó könyvbemutatók

Fodor Imre és Tőkés László könyveinek rendhagyó bemutatójára kerül sor november 18-án, pénteken 18 órakor a marosvásárhelyi Deus Providebit Tanulmányi Ház (Rózsák tere 61.) földszinti Szent Mihály-termében.

Krisztus Király vasárnapja

20-án, Krisztus Király vasárnapján, a 10 órakor kezdődő szentmisén a marosvásárhelyi Soli Deo Gloria községy vegyes kar a helyi római katolikus templomban énekel. Karnagy Simon Kinga.

Hírszerkesztő: Kaáli Nagy Botond

Szent Mártonra emlékeztek

Szinte nincs olyan ember a magyar nyelvterületen, aki ne ismerné Szent Márton legendáját, aki köpenyét kettévágta és a koldusra terítette, majd álomlátása után lemondott a katonai pályáról, a karierról, és a népakarat nyomán vállalta a püspöki munkát. Az egykori szent püspök életviteléről, az, hogy ételét és ruháját megosztotta a nélkülözőkkel, máig példa a keresztény kultúrában, napjához a magyar néphagyományban is számos szokás és babona kapcsolódik, mára a gyerekek életébe is bevonult, iskolai vagy egyházi keretek között számos játékot, mókát és szórakozást szerveznek a szent neve napján.

Múlt pénteken a Szováta Népi Játsszóház kezdeményezésére a sófalvi Illyés Lajos Általános Iskola és a város önkormányzata közös szervezésében került sor a hagyományos Márton-napi ünnepség idejére rendezvényére a fürdővárosban. Az iskola óvodásai és kisiskolások diákjai egész hetes Szent Márton-projekt keretében készültek, hangolódtak az ünnepre: megismerkedtek a szent legendájával, a segítőkész, példamutató püspök életútjával, Márton-napi, valamint libás énekeket, mondókákat, gyermekjátékokat tanultak, lámpásokat készítettek. A nagy napon, este az iskola apraja-nagyja, a gyerekek szüleikkel, családjukkal és a pedagógusokkal közösen vettek részt a Márton-napi lámpás felvonuláson az iskolától a városházaig, ahol több százan énekeltek, mondókáztak a tábornok körül, megosztották a szeretetkalácsot. A Márton-napi lámpás felvonulás és fáklyagyújtás a jó cselekedeteket jelképező fényt hivatott hirdetni – magyarázta a város polgármestere, aki maradandó pozitív élményeket remél ettől a közösségalkító ünnepeltől, de köszönetet is mondott a pedagógusoknak, hogy próbálják gyermekeik tevékenységeit úgy szervezni, hogy kellemes várakozással éljék meg a közelgő ünnepeket. „Vigye ez a fény fogadalmunkat: igyekszünk jótékonyak, együttérzők, szeretetteljesek lenni ezután!” – üzent Fülöp László Zsolt.

Vasárnap, kétévi kimaradás után Nyárádszentmártonban ismét megtartották a Márton-napi ünnepséget. Az unitárius templomban délben kezdődő istentisztelet után a szomszédos udvaron a hagyományos Márton-napi szeretetvendégségre vártak minden érdeklődőt libasziros és vöröshagymás kenyérral, kaláccsal, élő zenés hangulattal. Nem maradt el a hagyományos sorsolás sem, amelynek főnyereménye idén is egy Márton-napi lúd volt. A sorsjegyeket a hét folyamán gyerekek kínálták Nyárádszentmártonban és Csíkfalván, de vasárnap a helyszínen is lehetett vásárolni.

Mert aki Márton-napon libát nem eszik, egész éven át éhezik – tartották elődeink. Így évek óta Szent Márton napja is megjelent egyes vendéglátóegységek étel-ital kínálatában. A marosugrai Haller kastélyszállóban vagy a Ko-

Szováta Szent Márton lámpását, a jó cselekedet fényét gyűjtik meg évente a gyerekek
Fotó: Szováta Polgármesteri Hivatala

ronka panzióban évente megtaláljuk a hagyományosan erre az alkalomra összeállított menüt, de ezúttal a nyárádszeredai Csámborgó Étterem is hasonló ajánlattal készült: múlt pénteken, szombaton és vasárnap sült libacomb, lila káposzta, krumplipüré, illetve lúdlábtorta szerepelt a különleges vacsora étlapon. Pénteken élő zenével és sorsjegyekkel is várták az érdeklődőket, a szerencsés nyertesnek egy konyhakész libát ajánlottak fel. Nemcsak az éttermek, hanem a baráti és szakmai körök is ünnepeltek a hétfégen, így a dicsőszentmártoni Seprődi József pincészetében ismét volt Márton-napi újborszentelés, vigadalom, a libát szürkebaráttal locsolták, a mulatóknak a szászcsávási cigányzenekar muzsikált. (gigor)

Megjelent a Korunk novemberi száma Az irodalom transznacionális hálózatai

A huszadik század és az ezredforduló demográfiai mozgásai, a geopolitikai átalakulások világszerte relevánssá teszik a nemzeti irodalmak újradefiniálásának kérdését.

A diaszpóralét tapasztalatai, a lakosság mobilitása, az országhatárok, illetve az azokhoz való viszonyaink átalakulásai felismerhetővé teszik a nemzeti irodalmak hálózatos jellegét, amelynek következményei lehetnek az irodalomtörténeti elbeszélésekben is.

A lapszám szerzői világirodalomról, többnyelvűségről, filmes alkotókról, kulturális összjátékokról írnak, planetáris kitekintésben.

RENDEZVÉNYEK

Kézművesvásár

November 16–20. között 9-től 21 óráig kézműves- és hagyományostermék-vásárt tartanak a marosvásárhelyi Színház téren. A naponta 9–21 óra között nyitva tartó vásáron helyi termékeket, kézimunkákat, dísz tárgyakat, ékszereket, natúr kozmetikumokat, hagyományos édességeket kínálnak a vásárlóknak.

Kreatív elmék

Két év kihagyás után a TEDx Marosvásárhely szervezőcsapata idén is megszervezi ismeretterjesztő konferenciáját, a téma: Kreatív elmék (Creative Minds). Az eseményre november 26-án, szombaton 15 órától kerül sor a Kultúrpalota nagytermében, ahol 12 előadó az említett témában tart előadást. A rendezvény célja annak a

kreativitásnak, inspirációnak az átadása, amelyet az érdeklődők mind a szakmai, mind a személyes életükben fel tudnak használni. A rendezvényre több mint 600 résztvevőt várnak. Bővebb információért látogassanak el a <https://tedxtirgumures.ro/> honlapra, illetve az esemény Facebook-/Instagram-oldalára.

Centenáriumi ünnepség

A magyarói Palkó Attila Általános Iskola névadója, Palkó Attila születésének 100. évfordulója alkalmából centenáriumi rendezvényt szervez november 19-én, szombaton. Az ünnepség délelőtt 10 órakor emléktábla-avatással veszi kezdetét, ezt tárlatnyitó követi, majd Palkó Attila életművéről tartanak előadást. 12 órakor emlékdíjátadás következik, negyed egykor bemutatják a centenáriumi alkalmából megjelent emlékkönyvet. 12.45 órakor az iskola diákjainak hagyományörző előadás-sorozata következik, amelyet 14 órától néptáncelőadás zár.

NÉPÚJSÁG

ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroska, Vajda György. KORREKTÚRA: Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. REKLÁM-LAPTERJESZTÉS: Madaras Éva Adrienn. APRÓHIRDETÉS: Petres Emilia.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujasg.ro.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. Internet: www.e-nepujasg.ro E-mail: nepujasg@e-nepujasg.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780 és tel/fax: 0265-266-270. Nyomda: Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben: 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15 óra, péntek: 9–14 óra, szombat, vasárnap: zárva.

642357800069
ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

Bulgária, Románia és Horvátország csatlakozhat a schengeni térséghez

Az Európai Bizottság számba vette a schengeni szabályok alkalmazása terén elért eredményeket, és megállapította, hogy Bulgária, Románia és Horvátország készen áll arra, hogy teljes jogú tagjává váljon a határok nélküli szabad uniós mozgást biztosító övezetnek – közölte belügyekért felelős uniós biztos szerdán.

Ylva Johansson brüsszeli sajtótájékoztatóján közölte, mivel Bulgária, Románia és Horvátország évek óta jelentősen hozzájárul a térség megfelelő működéséhez, az Európai Unió Tanácsának minden további késedelem nélkül meg kell hoznia a szükséges határozatokat a három érintett uniós tagállam schengeni csatlakozásához.

Emlékeztett: noha a három országot részben már kötik a schengeni szabályok, az uniós belső határellenőrzéseket még nem szüntethették meg, és ezért nem élvezik teljes mértékben azokat az előnyöket, amelyek a térséghez való csatlakozással járnak. A schengeni térséghez való csatlakozás a tagállamok számára követelmény, ezért lehetővé kell tenni számukra, hogy ezt megtegyék, amennyiben teljesítették a feltételeket – mondta a belügyi biztos.

Az uniós bizottság közleménye Bulgáriával kapcsolatban kiemelte, az ország bizonyította, hogy rendelkezik az alapvető jogok tiszteletben tartásának biztosításához, a nemzetközi védelemhez való hozzáférés szavatolásához és a visszaküldés tilalma elvének tiszteletben tartásához szükséges szabályrendszerrel. Románia esetében azt írták, az ország magas színvonalú és erős határigazgatással rendelkezik, az illegális migráció és az emberkereskedelem elleni küzdelem területén jól teljesít. Horvátországgal kapcsolatban azt emelték ki, hogy az ország maradéktalanul teljesítette a belső határellenőrzések nélküli schengeni térséghez való csatlakozáshoz szükséges feltételeket. Zágráb jelentős erőfeszítéseket tett annak biztosítására, hogy a külső határok ellenőrzése megfeleljen az alapvető jogokkal kapcsolatos kötelezettségeknek.

Az Európai Unió Tanácsának cseh elnöksége irányításával a bel- és igazságügyi tanács december 8-án fog szavazni Bulgária, Románia és Horvátország teljes körű részvételéről a belső határellenőrzések nélküli schengeni térségben – tette hozzá az Európai Bizottság. A schengeni övezetnek 22 uniós ország, valamint 4 nem uniós ország, Norvégia, Izland, Svájc és Liechtenstein tagja. (MTI)

Másfél évtized után

Megnyitották a Hosszúmező–Tarcaköz közötti vasúti határátkelőt

Újra megnyitották a romániai Hosszúmező és az ukrainai Tarcaköz közötti vasúti határátkelőt – közölte szerdán az Agerpres hírügynökség a román vasúttársaság kolozsvári regionális igazgatóságának a bejelentésére hivatkozva.

A Tiszán átvezető vasúti hídon, amely a két települést köti össze, utójára 15 évvel ezelőtt haladt át vonat. A vasúttársaság közölte: az ukrainai háború kirobbanása óta jelentős erőfeszítéseket tettek azért, hogy ismét járhatóvá tegyék az Ukrajnába és a Moldovai Köztársaságba vezető vasútvonalat,

kat, illetve lehetővé tegyék a forgalomnövekedést ezeken a vonalakon. E program keretében felújították a Tisza bal oldalán haladó széles nyomtávú vasúti pályát, amely az ukrainai Terbesfejérvárat és a romániai Visóvölgy között szeli át az ukrán–román határt.

A vasúttársaság közleménye szerint folyamatban van jelenleg a Hosszúmező – Máramarosziget széles nyomtávú pálya, és a Visóvölgy – Máramarosziget vegyes nyomtávú pálya felújítása. Ezeket a munkálatokat az év végéig befejezik. Személyvonatok egyelőre nem közlekednek a megnyitott vasúti pályákon. (MTI)

Bethlen Gábor szobra

Miért nem volt Vásárhelyen Bethlen Gábornak szobra? – hangzik logikusan a kérdés, midőn a település szabad királyi városi rangját éppen Bethlentől nyerte 1616-ban. Miért csak 2020-ban került sor a felavatására?

A 21. századi szobor sorsára az olvasó elég gyűnyagot talál a korabeli sajtóban, erre ezúttal nem is vesztegetném a szót, sokkal inkább az első kérdésre keresném a feleletet. Tény, hogy a város legalább 200–250 éve tudatában volt annak, hogy a városok, az igazi városok rangjára emelés a fejedelem műve. Erről oklevél tanúskodik, melyet eredetiben a kolozsmonostori konvent levéltárában őriztek. Másolat is készült róla, mely ma is a kedvezményezett város levéltárában található. Benkő Károly, az első Vásárhely-történet (1862) szerzője kéziratos művében, mely csak 2001-ben jelent meg, már közli az oklevelet. (Melyet azóta több közlés, kommentár és elemzés is követett.) De nem volt Bethlen Gábornak különösebb kultusza Vásárhelyen, noha a vár éppen az uralkodása alatt készült el, diplomatája volt a Konstantinápolyban járt Borsos Tamás, a város főbírája.

Véleményem szerint Bethlen Gábor kultuszának meghonosítója a mindenre figyelő, a város globális és partikuláris érdekeit szem előtt tartó, gondos honatya, Bernády György. Az ő érdemének tudom be, hogy utcát neveztek el Bethlenről, meghozta egy új, a polgármestersége alatt felavatott út vonalat, a Bethlen Gábor sétányt, amely a vár északi oldalán húzódik a feltöltött várak helyén, és az utca eredetileg a majdani Rákóczi lépcsőtől a Trébely-szőlőig futott. Másodszorban a közművelődési palota kistermének színes ablaküvege, Róth Miksa műve – Bethlen Gábor tudósai körében – ugyancsak Bernády ötlete volt, s ezzel állandóan a tudományokat és az iskolázást, egyetemjárást támogató fejedelem alakját idézte a városlakók elé, akik a Kultúrpalota rendezvényeit felkeresték. És nem utolsósorban az 1905-ben alapított szabadkőműves-páholy névválasztása (Bethlen Gábor) is Bernádyhoz fűződik. Itt egyesítette az érdemes főmester a város értelmiségi, gazdasági és társadalmi elitjét. Ezek segítségével modernizálta a kisvárost.

De szoborállításról nem volt szó. Ugyan mi akadályozta meg ebben a tevékeny polgármestert? Mindenképpen az országos politikai széljárásra, tendenciákra, elvárásokra kell gondolnunk. A 19. század harmadik harmadában a magyar törvényhozás az ország egységesítése érdekében megszüntette az erdélyi régió közigazgatási különállását (székek), a (nagy)fejedelemség korából származó törvények jó részét hatályon kívül helyezte a modernizáció érdekében, a helyi specifikus érdekek elé az országosakat helyezte. Budapest-központúvá kívánta tenni a millenniumi Magyarországot. Erdély helyett a hivatalosság Kelet-Magyarországról beszélt. Ebben a szemléletben, mozgásrendszerben

Csütörtöki kimenő – Sebestyén Mihály rovata –

Bethlen Gábor mindenképp erdélyi fejedelem, politikus volt, regionális érdekeket képviselt, annak ellenére, hogy a három részre szakított ország egységét helyre szerette volna állítani a török segítségével vagy annak ellenében, regionális kishatalmat akart létrehozni a két nagyhatalom, a Habsburgok és a szultán birodalma között, a maga féltve őrzött autonómiájából kiindulva. Protestáns országot, mely szereplője lehet az európai nagypolitikának is. Persze Bethlen képviselte a magyar államiság megőrzésének egyik formáját Mohács után, ahogyan azt Bocskai végrendeletében megszabta. Az ezredévi emlékműre csak 1948-ban került fel (!), az eredeti, 1896-ban átadott szoborcsoportnak (Hősök tere) nem volt tagja Bethlen. Eladdig köztéri emlékmű – 1902-től – a Köröndön (ma Kodály körönd) állott. Vásárhely nem ment szembe az országos szemlélettel.

Sokkal fontosabb és „aktuálisabb” szobrokat állítottak fel a kortársak: Bem, Kossuth, Rákóczi, Petőfi díszítette a város köztérét. (Valamennyi el is tűnt, el is tűntette az uralomváltó új hatalom. Feltételezem, ugyanez lett volna a sorsa Bethlen Gábor egész alakos/lovas/mellszobrának is.)

Trianon után azonban felértékelődött Bethlen Gábor kora, történelmi tettei, személyisége. A transzilvanizmus egyik főhőse, példaképe lett. Ekkor születtek az olyan kiváló könyvek, mint a Szejkü Gyuláé vagy a Makkai Sándoré. Újraértékelte a Hóman–Szejkü-féle Magyar történet, megírta Móricz az Erdély-trilógiát. De akkoriban szó sem lehetett egy Bethlen-szobor felállításáról. Az eltüntetett szobrok visszaállítását is megghiúsította az állami/városi politikai emlékeztetlenség, nem-akarata. Az 1940-gyel kezdődő háborús, majd „lázos forradalmi” évek, évtizedek igazán nem kedveztek a Bethlen-szobor felállításának. (Avattak, újraállítottak Papiut, Bolyaiakat, Körösi Csoma Sándort, Szentgyörgyi Istvánt, Bartókot, Bernádyt, Avram Iancut, Márton Aront, Borsos Tamást, Aranka Györgyöt, Petőfit, Rákóczit, Bálcscut, katonai emlékművet, anyafarkast, Mihály vajdát és sajnos Dandéat.)

1979/1980-ban Erdélyben verszegényen, de megemlékeztek a Fejedelemről, melyen erdélyiségét kellett hangsúlyozni, összmagyar vonatkozásait pedig ködbe veszejteni vagy legalábbis elhalványítani. (E sorok írójának sikerült kiadatnia egy kötetre való Bethlen Gábor-levelet és iratot. Szoborállításról még ábrándozni is veszélyes volt.)

1990-től – elvben – mi sem állta útját az emlékéllítésnek. A valóságban a féltékenység, Marosvásárhely fekete márciusa és annak hosszan ható következményei, a hatalom szűkebb birtokosainak féltelme, önimádata, a történelem meghamisíthatósága, a bürokrácia és a tehetetlenség gáncsot vetett. A próbálkozásokat kudarc kísérte. Szerencsére mindig akadnak cselekvők, akiknek kitartásán, makacosságán, találmányosságán, tehetségén múlik egy-egy szimbólum sorsa.

Ország – világ

Törékeny biztonsági helyzet

A lengyelországi rakétaincidents jól mutatja a biztonsági helyzet törékenységét, de „tisztázni kell” az eset körülményeit, és ebben az esetben „nincs helye a spekulációnak” – jelentette ki szerdán Bogdan Aurescu külügyminiszter. Kifejtette, hogy a hatóságok folyamatos kapcsolatban állnak a lengyelországi vezetőkkel, és nagyon fontosnak tartja, hogy mielőbb tisztázódjanak a rakétabecsapódások körülményei. Emlékeztetett arra, hogy szerdai ülésén a NATO nagykövete tanácsa tárgyalni fog a lengyelországi incidensről. Idézte Klaus Iohannis államfőt, aki Románia szolidaritásáról biztosította Lengyelországot, és részvétét fejezte ki az ország nevében a keddi robbanás áldozatai hozzátartozóinak. Beszédében Bogdan Aurescu kitért az ukrainai polgári infrastruktúra elleni orosz támadásokra is. Szerinte a rakétaincidents azt mutatja, hogy elfogadhatatlan az a módszer, amellyel Oroszország gyengíteni próbálja Ukrajna ellenállását.

Támogatás az élelmiszeripari termelőknek

Összesen kétszázmillió euróval támogatja a kormány a hazai élelmiszeripari termelőket, ezzel ellensúlyozva a nyersanyagkiszáradást, a szállítást, a tárolást és a feldolgozás költségeinek növekedését – közölte szerdán Dan Cărbunaru kormányzó. Egy élelmiszeripari termelő leg több 500.000 eurós támogatásra jogosult a keretből. Cărbunaru azt mondta, az intézkedést az Ukrajna ellen indított orosz invázió indokolja, a háború ugyanis zavart okoz az ellátási láncban, de a gazdaság és a mezőgazdaság más összetevőinek működésében is. A támogatásra Románia területén tevékenykedő vállalatok jogosultak, a projekt kifizetési ideje 2023. június 30. Ez a támogatás halmozható más, az állami költségvetésből finanszírozott támogatásokkal – tette hozzá a szöveg. Dan Cărbunaru arról is tájékoztatott, hogy a kormány elhalasztotta a döntést az aszálykárosult gazdák támogatásával kapcsolatban, mert a rendelet kiegészítésre szorul. (Agerpres)

2025-től módosul az ingatlanadó

Elfogadta szerdán a képviselőház plénuma az adótörvénykönyv módosításairól szóló törvénytervezetet. Ez egyebek mellett előírja, hogy csak 2025. január elsején lép hatályba az adótörvénykönyvnek az az előírása, amely szerint az ingatlanadót a közjegyzői nyilvántartásban szereplő összeg alapján számítják ki. A tervezet azt is előírja, hogy a rész-munkaidős szerződéseket a továbbiakban is a 2022/16-os sürgősségi kormányrendeletben előírtak alapján adóztatják meg. A Nemzeti Liberális Párt (PNL) és a Mentsétek Meg Romániát Szövetség (USR) több képviselője, köztük Raluca Turcan és Robert Sighiartău is kérte ennek az előírásnak a törlését, a költségvetési és pénzügyi szakbizottság azonban kedden elutasította javaslatukat. A szerencsejátékok megadóztatásáról szóló, a szakbizottságban kedden megszavazott módosító javaslatot a plénum elutasította. Ez a jelenlegi 66.750 lejről 1000 lejre csökkentette volna azt az összeghatárt, amely alatt adómentes a különféle szerencsejátékokból származó bevétel. A tervezetet a szenátus már elfogadta, a képviselőház döntő házként szavazott róla. (Agerpres)

Forgalomfigyelés

(Folytatás az 1. oldalról)

Persze nem elég bekamerázni az országutakat és postázni a birságokat. Ahhoz, hogy az új rendszer célt érjen, azaz a halálos közúti balesetek jelentős mértékű csökkenését eredményezze, megfelelő útinfrastruktúra is kellene. Ha az e-SIGUR 24 hónapon belüli megvalósításában valamelyest hihetünk, az azért van, mert ennek bevezetése mérföldkőként szerepel az országos helyreállítási tervben, és várhatóan a parlament is ilyen megfontolásból meg fogja szavazni. Az viszont, hogy mikor lesznek biztonságos, jó minőségű, poénosan megfogalmazva „svédmintás” útjaink, már bonyolultabb, leginkább szónoki kérdés. Pedig tenni kellene sürgősen ez irányban. Az uniós célkitűzés ugyanis az, hogy 2030-ra 50 százalékkal csökkentsék a közúti balesetek halálos, illetve súlyos áldozatainak számát, 2050-re pedig eljussanak oda, hogy egyáltalán ne legyen halálos áldozata az autóbaleseteknek.

Az e-SIGUR rendszer remélhetőleg nem omlik össze az egészségbiztosítottakat nyilvántartó informatikai rendszer mintájára, és bevezetése előtt megtörténik a személyiségi jogokkal való összehangolása, a KRESZ módosítása és a lakosság hatékony tájékoztatása is.

Tiltakoztak a köztisztasági dolgozók

(Folytatás az 1. oldalról)

A pótlékokról a cég vezetősége hallani sem akar, pedig ezek törvényesen járnának. Mi 2500 lejese bért és ebédjegyeket kértünk, mert ez elfogadható lenne. Miközben a bérvetelések miatt az alkalmazottak beszüntették a munkát, a cég 120 munkásnak bontotta fel a munkaszerződését. A második tiltakozást azért szerveztük, mert reméljük, hogy meghallgatásra találunk – fogalmazott Petru Dicu, majd hozzátette, hogy egyesek manipulációról beszélnek, miszerint a dolgozók nem kívánnak az új céggel dolgozni.

– Nekünk mindegy, hogy melyik köztisztasági céggel dolgozunk, a lényeg, hogy legyen rendszeresen megfizetett munkánk, s legyen tiszta a város. És a város amiatt szemetes, mert nincs elég dolgozó. Az embereket nem manipulálta senki. Ha az embereket megfizették volna, dolgoztak volna. A Brantner egy hónapra szóló munkaszerződéseket kötött – mondta Dicu.

Miközben a képviselő beszélt, a tiltakozók közbeszóltak, hogy annyi pénzből, amennyit a Brantner fizet, nem lehet megélni, hiszen minden családban gyermekek

vannak, a számlákat ki kell fizetni. Egyesek azt kiabálták, hogy ők csak 100, 90, 50 lej fizetést kaptak, volt, akinek egy lejt sem töltöttek fel a bankkártyájára. Az első tiltakozáson is ezt nehezményezték, hogy a bankkártyájukon minimális összegek jelentek meg. Akkor derült ki, hogy a személyi kölcsönöket tartották vissza a bérből, s azért kaptak olyan keveset.

Az elbocsátottak helyébe faluról toborozzák a munkaerőt

Tódor Géza, a dolgozók vezetője és a Pro Europa Roma Párt marosvásárhelyi elnöke elmondta: – Minden probléma a bérezéssel kezdődött. Amikor az alkalmazások elkezdődtek, közöltem az igazgatóval és a személyzetissel, hogy legalább 2000 lejt kell adni az alkalmazottaknak. Azt mondták, hogy csak 1600 lejt adhatnak. Ebbe is belemertünk. De a pótlékokat sem adták meg. Sőt, munkavédelmi ruhát sem biztosítanak. Egyszer adtak, ami egy hónapig tartott – fogalmazott a vezető.

– Mi nemzedékek óta végezzük ezt a munkát. Ezt tudjuk. De ez nem azt jelenti, hogy csúfot kell üzzenek belőlünk. Fizetési igazolásokat – ami a fűtéspótlék igényléséhez kellett – a cég nem adott ki

helyben, azt mondták, menjünk el Kolozsvárra. Egy munkás munkaszerződését öt nap hiányzás után bonthatják fel, mi a sztrájk negyedik napjánál tartunk, s a munkaszerződéseket felbontották. Két roma társunk „manipulált”, elmentek Malomfalvára és Mezőbándra, hogy munkaerőt toborozzanak az elbocsátottak helyébe – mondta Tódor.

Újságírói kérdésre válaszolva az is elhangzott, hogy Venczi János marosvásárhelyi önkormányzati képviselő, aki a romákat kellene képviselje, azok ellen van, akik a bérek miatt tiltakoznak.

Azok vannak a csapatában, akiket a Brantner „megvásárolt”.

A tiltakozók hangoztatták, a város takarítása az ő hatáskörük, egy hétig hajlandók önkéntesen is dolgozni.

Kérdésünkre, hogy visszamenének-e dolgozni a Brantnerhez, kifejtették, hogy szó sincs róla. Ez a kijelentés viszont ellentmond annak, hogy nekik mindegy, melyik köztisztasági cégnél dolgoznak. Egyelőre nincs sok választásuk, hiszen Marosvásárhelyen csak egy szolgáltató végzi az utcai takarítást és a háztartási hulladékgyűjtést is, s ez a Brantner.

Fotó: Nagy Tibor

Izsák Balázs:

Készül-e már Románia rendszerváltás utáni szegységi táblája?

Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács (SZNT) elnöke a minap közleményt adott ki a fenti címmel, amelyben elmondja, hogy október 27-én közleményben tájékoztatta a közvéleményt arról, hogy szeptember 19-én a rendőrség autója követte őket, amikor a makfalvi szekérúton végigmentek, polgármestereket kerestek meg, emberekkel tanácskoztak a Székelyföld jövőjéről.

Mózes Edith

Az SZNT elnöke tájékoztatta a belügyminisztert a jogsértésről, és magyarázatot kért az okáról. November 2-án érkezett meg a Belügyminisztérium válaszevele, amelyben elismerik, hogy „az adott útvonalon megfigyeltek és követtek bennünket, azzal indokolva ezt, hogy a »negatív események« megelőzése, a közrend és a közbiztonság fenntartása volt a Hargita megyei rendőrök feladata”.

„A válaszevel nem tér ki a beadványunknak arra a kérdésére, amely a közrend fenntartására vonatkozó stratégiával kapcsolatos, és amely az autonómiaökrékvét »bűnügyi jelenségnek« – románul: fenomen infracțional – minősíti. A kérdésünk az volt, hogy ez a stratégia érvényes-e még?” – áll a továbbiakban Izsák Balázs közleményében.

Az SZNT elnöke tájékoztatást vár, mielőtt az EU intézményeihez fordulna

Izsák Balázs a közlemény mellékleteként elküldte a belügyminiszterhez írt beadványukat, illetve a Belügyminisztérium válaszeveletét.

A beadványban azt kérdezték – utalva a Nemzeti közrendvédelmi stratégia 2015-2020 tartalmára, amely a székelység autonómiapanaszát „bűnügyi jelenségnek” tartja –, hogy a 2022. szeptember 19-20-i események sértik-e az alkotmány 30. §-ának a szólásszabadságra vonatkozó rendelkezéseit?

Végül kijelenti: Mielőtt az Európai Unió intézményeit tájékoztatná arról, hogy az európai polgári kezdeményezés bizottságának tagjait milyen módon üldözik, szeretné tisztázni a Belügyminisztérium fellépésének jogalapját a szeptemberi incidenssel kapcsolatban.

Az SZNT elnöke szerint a Belügyminisztérium válasza után el kell gondolkozunk azon, hogy a rendszerváltás előtt a román állampolgárok hatósági megfigyelése nem ütközött az akkori törvényes előírásokba, mégis, azon személyek neve, akik aktívan részt vettek ebben, egy táblázatban olvasható a szekuritáté tevékenységét ellenőrző országos tanács honlapján. Ezt a táblázatot a közvélemény szegységi táblának tartja. Mennyi időnek kell eltelnie ahhoz, hogy a mai politikai megfigyelések közreműködőinek, elrendelőinek, végrehajtóinak neve a nyilvánosság előtt egy hasonló szegységi táblán megjelenjen?

Vizsgatétel-adatbázist hoz létre a fejlesztési minisztérium

Szakmai adatbázis létrehozására ír ki pályázatot a fejlesztési minisztérium; segítségével az építkezési szaktanácsadók és tervezési ellenőrök engedélyeztetéséhez szükséges vizsgatételeket dolgozzák ki a szakemberek – jelentette be Cseke Attila fejlesztési miniszter.

November 25-ig hirdeti meg a szaktárca a pályázatot, amelynek eredményeként 16.000 vizsgatételt tartalmazó adatbázist hoz létre 22 különböző építkezési szakterületen, mint például a tűzvédelem vagy a hidak és utak szerkezeti biztonságának biztosítása. Ezt követően a minisztérium az egyetemekkel partnerségben szervezi meg 2023-ban az újabb engedélyeztetési vizsgát.

„Építkezési szaktanácsadók és tervezési ellenőrök nélkül nem lehet biztonságosan építkezni, épületeket felújítani. A fejlesztési minisztérium pedig óriási épületfelújítási hullámba kezdett, és új épületeket, például bölcsődéket

épít, hiszen nagy a hiány ország-szerte. Mindent megteszünk azért, hogy a biztonságos, gyors építkezés elől minden akadályt elhárítsunk” – nyilatkozta Cseke Attila RMDSZ-es fejlesztési miniszter.

Mint ismeretes, Cseke Attila mandátuma eleje óta dolgozik az építkezési szaktanácsadók és tervezési ellenőrök rendszerének javításán, a szakemberhiány megoldásán. 2021 decemberében és 2022 júliusában szervezte meg a minisztérium az új rendelkezés alapján az első két engedélyeztetési vizsgát.

A vizsgákat nemcsak a fővárosban, hanem öt megyeközpontban is megszervezik az egyetemekkel partnerségben, mindezt átlátható bibliográfia mentén.

„Az RMDSZ kormányzati szerepvállalása óta 1.292 új szakértőt engedélyeztetünk, 164 építkezési szaktanácsadót és 1.128 tervezési ellenőrt, ezáltal pótoltuk a szakemberhiány jelentős részét” – zárta nyilatkozatát Cseke Attila fejlesztési miniszter. (RMDSZ-tájékoztató)

Naperőművet épít az E.ON

Hat naperőművet épít az E.ON Románia energiaszolgáltató a Transavia szárnyas-tenyésztéssel és -feldolgozással foglalkozó vállalat termelési egységei mellé Erdélyben és a Bánságban.

Az Agerpres hírügynökséghez eljuttatott közlemény szerint a naperőművek összesen 4,5 hektáron terülnek majd el, a beruházás értéke meghaladja a 2,9 millió eurót.

A hat naperőmű összesen 6609 napelemből áll majd, 3568 kWp csúcsteljesítménnyel. A naperőműveket a Fehér megyei Felvincen és Pokloson, a Szeben megyei Keresztényszigeten, a Kolozs megyei Sósszentmártonban, a Hargita megyei Székelykeresztúron és a Krassó-Szörény megyei Boksánbányán hozzák létre, és évente körülbelül 4600 MWh elektromos energiát fognak termelni.

Claudia Griech, az E.ON Románia vezérigazgatója elmondta, üzleti partnereik számára 2019-től telepítenek napelemparkokat, és a Transaviával kialakított együttműködés annak bizonyítéka, hogy a fenntarthatóság alapvető feltétele egy vállalat fejlődésének és piaci megerősödésének.

A hat naperőmű elsősorban a cég saját energiaszükségletét látja el, a fölösleget pedig továbbítja a hálózatnak. Üzembe helyezésükkel a Transavia közel 1000 tonnával csökkenti szén-dioxid-kibocsátását.

2019-től napjainkig az E.ON 151 naperőművet létesített Romániában, a beruházások értéke 28,5 millió euró. A naperőművek energiatermelése eléri a 36,1 GWh-t, ami 8,3 millió tonnával csökkenti az évi szén-dioxid-kibocsátást. (Agerpres)

503 új beruházást finanszíroz a fejlesztési minisztérium

358 településen indulhat 503 új befektetés, a fejlesztési minisztérium a helyreállítási alaphoz biztosít 2 milliárd lej finanszírozást – jelentette be Cseke Attila szaktárcavezető.

A minisztérium újabb, a helyreállítási alaphoz finanszírozott nyertes pályázatokat tett közzé a honlapján. 76 épületfelújítási beruházás kapott zöld utat, amelyre 814.741.532,14 lejt biztosít a szaktárca. Az összegből tömbházlakásokat és középületeket tesznek energiatakarékosá és földrendésbiztosá.

További 427 önkormányzati beruházás nyert finanszírozást, össze-

sen 1.280.762.008,32 lejből építhetnek bicikliutakat, vásárolhatnak elektromos tömegközlekedési eszközöket és töltőállomásokat, illetve informatikai rendszereket hozzá, valamint a települések fejlődéséhez szükséges terveket készíthetik el, és fiataloknak, egészségügyi és tanügyi szakembereknek építhetnek környezetbarát lakásokat.

Mint ismeretes, a minisztérium korábban már beszámolt a támogatott beruházásokról, és finanszírozási szerződéseket is aláírt. Így összesen 4.602 beruházás kapott eddig zöld utat, 18 milliárd lej értékben. (RMDSZ-tájékoztató)

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Menyhárt Borbála

Felmérés

A kiskorú anyák egyharmada maga is lányanyától született

Tíz kiskorú anya vagy várandós lány közül nyolc nem jár iskolába, és négy csak háziorvosi ellátásban részesül – derül ki a romániai tizenéves kismamák helyzetét vizsgáló tanulmányból. A Mentsétek Meg a Gyermekeket szervezet által készített tanulmány következtetéseit november elején mutatták be a szenátusban. A felmérés arra is rávilágít, hogy tíz kiskorú anya közül kettőnek már van legalább egy gyermeke, ugyanakkor 32 százalékuk állította azt, hogy saját édesanyjuk is kiskorú volt születésükkor.

Menyhárt Borbála

Az Országos Statisztikai Intézet adatai szerint 2021-ben Romániában 687 gyermek született 15 évesnél fiatalabb anyától. Az Európai Unióban országunkban van a legtöbb 15 évesnél fiatalabban szülő anyja (45 százalék).

A felmérés 46 hátrányos helyzetű településen, egy 260 kiskorú lányból álló mintán készült. Kiderült, hogy a legtöbb kiskorú anya már a terhesség előtt abbahagyta az iskolát, egytizedük pedig soha nem járt iskolába. 75 százalékuk az általános iskolát hagyta ott, 80 százalékuk nem használt semmilyen fogamzásgátló módszert, 75 százalékuknak pedig van olyan rokona vagy ismerőse, aki még nem töltötte be a 18. életévét, amikor szült.

A 18. év betöltése előtt szülő lányok gyerekei apjának átlagéletkora 21 év. A veszélyeztetett várandós nők 25 százalékának nincs egészségbiztosítása, 33 százalékuk pedig pénzügyi miatt nem végeztette el az ajánlott vizsgálatokat – derül ki a szervezet által bemutatott adatokból.

A romániai 18 év alatti anyák és terhes nők helyzetéről, valamint a hátrányos helyzetű közösségekből származó terhes nők helyzetéről szóló elemzés eredményeit november 7-én hozta nyilvánosságra a Mentsétek Meg a Gyermekeket Románia egy, a szenátusban szervezett vita során. Az eseményt „A romániai és moldovai hátrányos helyzetű

vidéki településeken élő terhes tinédzserek és tizenéves anyák egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek integrált modellje” című projekt keretében szervezték meg. A szervezet közleménye szerint a 18 év alatti anyák és terhes nők 85%-a nem jár iskolába, többségük még a terhesség előtt abbahagyja a tanulást.

A kiskorú anyák családjának átlagjövedelme 1160 lej, 50%-uk 1000 lej alatti havi jövedelemmel rendelkezik, és csak 12%-uknak van 2000 lej feletti jövedelme. A hátrányos helyzetű közösségekből származó terhes nők egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférése kapcsán kiderült, hogy a veszélyeztetett terhes nők 25%-a nem rendelkezik egészségbiztosítással, 33%-uk azt állítja, hogy terhessége óta nem végeztette el az ajánlott vizsgálatokat. A pénzügyi említették a legfőbb akadályként. Tíz terhes nőből csak négy állította azt, hogy minden vizsgálat ingyenes volt, és tízből csak négy mondja, hogy használt már fogamzásgátló módszert. Ami az információ forrását illeti, a család továbbra is fontos tényező, és még mindig magas azoknak az aránya, akik azt mondják, hogy nem kaptak tájékoztatást. Tízből két válaszadó az alkalmi munkából származó jövedelmet tekintti a háztartás fő bevételi forrásának.

A tanácskozáson George Roman, a Mentsétek Meg a Gyermekeket

Fotó: Mentsétek Meg a Gyermekeket szervezet

Románia illetékes igazgatója a veszélyeztetett közösségekben élő anyákat célzó integrált állami intézkedések fontosságáról beszélt. Mint mondta, az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés elengedhetetlen mind az anya, mind a gyermek egészsége szempontjából. A terhesség alatti orvosi vizsgálatokkal megelőzhető a súlyos egészségi problémák. Az oktatáshoz, tanácsadáshoz és támogatáshoz való hozzáférést a terhesség alatt és a szülés után is prioritásként kell kezelni.

Dr. Alexandru Rafila egészségügyi miniszter hozzátette: az egyik fő gond ezen a téren az oktatáshoz való hozzáférés és a szexuális felvilágosítás hiánya. Ezért megoldást

kell találni arra, hogy az egészségnevelés egy folyamatos, minden korosztály számára elérhető tanfolyam legyen, hiszen a megfelelő tájékoztatás olyan folyamatot indíthat el, amely révén visszaszorítható ez a jelenség. Viszont nem lehet nevelésről beszélni, ha ezek a gyerekek nem járnak iskolába – idézi a minisztert a közlemény.

Mint elhangzott, az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében a helyi hatóságokkal partnerségben lehet hatékonyan beavatkozni, hiszen országszerte sok olyan közösség van, ahol a kiskorú anyák aránya magas, és ezekre kell összpontosítani. A vizsgálat eredményei is bizonyítják, hogy mennyire fontos a fogamzásgátlással kapcsolatos tájékoztatás, ezért a fiatalok terheségének megelőzése érdekében a nevelésre, az egészségügyi felvilágosításra és az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésre kell fókuszálni.

A Mentsétek Meg a Gyermekeket Románia eddig 64 hátrányos helyzetű vidéki közösségben nyújtott segítséget 80 ezer anyának, terhes nőnek és 5 évnél fiatalabb gyermeknek. A projekt 16 romániai megyében – Argeş, Brassó, Botoşani, Krassó-Szörény, Konstanca, Dolj, Hunyad, Iaşi, Maros, Neamţ, Prahova, Suceava, Temes, Vaslui, Dâmboviţa és Tulcea – 46 településen valósul meg.

A nyilvánvaló előrelépések ellenére Románia uniós viszonylatban továbbra is élményben van az egyévesnél fiatalabbak halálzási arányának tekintetében, a statisztikai intézet adatai szerint a 2021-es romániai érték (5,6/1000 élveszületésre) gyakorlatilag megegyezik az uniós országokban mintegy 20 évvel ezelőtt jegyzett arányokkal.

A 2021-ben Romániában jegyzett 178.496 szülésből 687 esetben a 15

év alatti lányok és 15.672 esetben a 15–19 éves lányok hoztak világra kisbabát. A statisztikák szerint Romániában minden tizedik újszülöttet tinédzser anya hoz a világra. Európai viszonylatban hazánkban származik a 18 év alatti anyák több mint egynegyede (30%), a 15 év alatti anyáknak pedig a 45%-a.

Ami az anyai elhalálózást illeti, 2021-ben 2020-hoz képest 32-ről 51 halálesetre emelkedik. 2021-ben a három fő ok szerinti anyai halálózás a következőképpen alakult: abortusz okozta halálózás – két eset Ilfov megyében, közvetlen szülési kockázat okozta halálózás: 14 eset. Argeş, Bákó, Botoşani, Buzău, Konstanca, Giurgiu, Iaşi, Neamţ megyékben és Bukarestben egy-egy haláleset történt, Szeben megyében 2, Suceava megyében pedig 3. A közvetett szülési kockázat miatti halálesetek száma 35 volt, 16-tal több, mint 2020-ban.

A Családorvosok Egyesületeinek Országos Szövetségétől származó adatok szerint a romániai települések 53%-ában nincs vagy nem elég a háziorvos. A hátrányos helyzetű vidéki településeken sok lány és nő folyamodik öngyógyító módszerekhez a babavárás alatt, nem fordulnak orvoshoz a terhesség megfelelő nyomon követése végett, és sok esetben megvárják, amíg az állapotuk súlyosbodik.

A Mentsétek Meg a Gyermekeket 2010 óta 105 egészségügyi egységet (neonológiai osztályok, intenzív újszülöttosztályok, gyermekosztályok, szülészeti és nőgyógyászati osztályok) szerelt fel az ország valamennyi megyéjében több mint 1020 létfontosságú berendezéssel, több mint 8,5 millió eurót fektettek be annak érdekében, hogy az anyák és csecsemők a legkorábbi egészségügyi ellátásban részesüljenek – derül ki a szervezet közleményéből.

Élvezzük az előnyeiket, de legyünk tisztában a veszélyeivel!

Gyerekeink az online világ hálójában

Egyre zsenyebb korban ismerkednek meg a mai gyerekek az internet csöppet sem veszélytelen világával, szinte mindennapi látvány, hogy több gyerek halad egymás mellett az utcán, és nem látnak-hallanak, annyira bele vannak merülve a telefonjukba, az osztálytársak, barátok online kommunikálnak egymással. Eközben egyre gyakoribb az online térben a zaklatás, a nem veszélytelen kihívásokra alapozó „játékoknak” széles a skálája. A szülők egy része talán tisztában sincs azzal, hogy mennyi veszély leselkedik csemetéjére az online térben, akik pedig belátják, és tartanak tőle, azok közül sokan tanács-talanok, nem tudják, mit tehetnek, hogyan korlátozzák a digitális eszközök használatát. Az online világ térnyeréséről a gyerekeink életében, illetve az ott leselkedő veszélyekről Bartha Éva klinikai szakpszichológussal, a Bonus Pastor Alapítvány munkatársával beszélgettünk.

Menyhárt Borbála

– Felneveltek mi is tapasztaljuk, hogy mekkora teret nyer az életünkben a telefon, a világháló, a közösségi média. Egyre több gyereknek van már elemi osztályban telefonja, táblagépe, és igen otthonosan mozognak az online térben. Olyan körülmények között, amikor az iskolában is szükség van a világhálón elérhető információkra, megteheti-e a szülő, hogy eltiltja ettől a gyereket?

– A statisztikák szerint átlagosan másfél milliárd telefont adnak el évente, Magyarországon 7,8 millió mobiltelefon-felhasználó van, amiből 4,8 millió rendszeres közösségi-média-felhasználó is. 89 százalékuk legalább naponta egyszer internetezésre használja a készüléket, és átlagban naponta közel 7 órát tölt egy-egy személy az online térben, ami azt jelenti, hogy egy évben száz napot. A felmérések szerint egy átlagos felnőtt naponta több mint 50 alkalommal nézi meg a telefonját, ellenben a felnőtteknél már befejeződött a személyiségfejlődés, az agyi fejlődés, a gyerekek esetében azonban nem, emiatt veszélyesebb rájuk nézve a digitális világból áradó információrengeteg. A cél tehát az lenne, hogy olyan viszonyt alakítsunk ki a technológiával, hogy élvezzük annak az előnyeit, de ismerjük a hátrányait, a veszélyeit is. Elképzelhetetlen manapság, hogy ne használjuk a digitális médiát, a technológia adta lehetőségeket, viszont egyre inkább kikerül a kezünk közül az irányítás. A másik probléma, amit felvet a digitális média használata, az a generációk közötti szakadék, hiszen a mai gyerekek már könnyen tudják kezelni a digitális médiát, miközben vannak szülők, főként a vidékiek, akiknek nem munkaeszköz, tehát életmódjukból adódóan nincsen amiért ismerjék ennek a használatát. Ők teljesen kívülállóak, ami a használatot illeti, illetve abban is, hogy felismerjék, milyen veszélyekkel jár a nagyon intenzív digitális-média-használat.

Ugyanakkor a világháló annyira lekötöti az embert, hogy folyamatosan a képernyőre, a digitális tartalmakra koncentrálnak, és ez elvonja a figyelmünket az egymásra figyelésről, én ezt látom egyik fő problémának a „digitális bomba” kapcsán, ami itt van közöttünk, hiszen állandóan ingerekkel, újabb és újabb dolgokkal kerülünk szembe, és ezek hatására egyre inkább kezdenek háttérbe szorítani a személyes kapcsolataink.

Ha a felnőtt közel 7 órát tölt a digitális térben, akkor valószínűsíthető, hogy nagyon sok gyerek jóval többet, hiszen a világháló idején az online térbe kényszerült az oktatás, a barátkozás, illetve minden egyéb tevékenység, és ennek számos hozadéka ma is megmaradt, például gyakori, hogy Whatsapp-csoportokban kommunikál a tanár a diákokkal, vagy ott kapják meg a házi feladatot, így egyre több időt töltenek a gyerekek a képernyő előtt.

Tehát a digitális-média-használat terén már igen zsenye korban otthonosan mozognak a gyerekek, miközben az érzelmi fejlődésük nem követi ezt a gyors tempót. Volt egy felmérés, amely során a téma kapcsán azt kérdezték a gyerekektől, mi az, amit elvárnának a szülőtől, és azt válaszolták, hogy azt szeretnék, legyen akivel beszélgetni a digitális

médiával kapcsolatos kérdéseikről, illetve több időt tölthessenek a szüleikkel.

Elmondható, hogy fejlettebbek a mai gyerekek készségei a digitális eszközök használata terén, de érzelmileg szükségük van arra, hogy biztonságosabb hely legyen számukra a szülővel való kapcsolat. És ez azért is jó hír,

mert sok szülő kétségbeesik amiatt, hogy úgy érzi, nagyon messzire áll attól, hogy értse a gyereket, hogy azonosulni tudjon azokkal a dolgokkal, amelyek őt érdeklik az online térben, holott a szülő így is tudja nyújtani, amire a gyerekeknek szüksége van: hogy minőségi időt töltsön vele. Nagyon fontos, hogy beszéljünk a gyerekekkel azokról a tartalmakról, amelyekkel találkoznak az online világban, hogy olyan legyen a kapcsolat a két fél között, hogy merje elmondani a gyerek, amit látott. És fontos, hogy a szülő is érdeklődjön, még akkor is, ha nem érti azokat a tartalmakat, vagy távoli számára az a világ, amiben a gyerek él, de próbáljon keresni egy kapcsolódó pontot, és beszélni erről.

– Mit tehet a szülő, ha nem szeretné, hogy a gyereke túlzásokba essen? Hol van a határ az egészséges mértékű felhasználás és a túlzás között?

– Klinikai pszichológusként tapasztalom, hogy a járványhelyzetet követően jelentősen megnőtt azon fiataloknak, felnőtteknek a száma, akik szorongással, depresszióval, pánikrohammal küszködnek. Ez egyrészt a járvány alatti bezártságnak köszönhető, másfelől pedig annak, hogy az online térben való kapcsolódás, ami manapság jellemző a fiatalokra, teljesen más típusú, mint az, amit a valóságban megélünk, tehát egyre nehezebb nekik a való életben megszólítani valakit, odafigyelni rá, hosszabb ideig tartósan figyelni, koncentrálni.

Úgy gondolom, azt kell figyelembe venni, hogy milyen életkorú gyerekekről van szó. Az tény, hogy érdemes minél később engedélyezni a gyerek hozzáférést az okoseszközökhöz. Körülbelül 12-13 éves korig van beleszólása a szülőnek ebbe, addig tarthatja valamilyen szinten ellenőrzés alatt a gyerekek digitális-média-használatát, utána ez egyre nehezebbé válik. Vannak technikai korlátozó lehetőségek, elsősorban arra vonatkozóan, hogy milyen tartalmakat nézhessen a gyerek, hiszen nagyon könnyen találkozhat az online térben felnőttek számára előállított, akár szexuális, pornográf tartalmakkal. Fontos, hogy amíg lehet, próbálja kontrollálni a szülő a tartalmakat, amelyekhez a gyerek hozzáfér, akár olyan programok beépítésével, amelyekkel a nem gyerekeknek való tartalmak kiszűrhetők, és érdemes szabályozni az időkorlátot is. Ellenben nagyon fontos partnerként kezelni a gyereket, megértetni vele,

szélyhelyzeteket. A közösségben pedig kinézik azokat, akik nem szállnak be ezekbe a „játékokba”, vagy nem kapnak elég lájkot valamire, amit posztolnak, és sok esetben a tinédzser (de nem csak) az önértékelését abból meríti vagy azzal erősíti, hogy hány követője van, hány embernek tetszett az, amit posztolt. Sajnos ezek elterjedt játékok, és nagyon nagy a szakadék a generációk között, iszonyú gyorsan jelennek meg újabb és újabb tartalmak, amelyeket a felnőttek nehezen tudnak követni. Ezért közös frontot kellene képviselni – a szülők, a pedagógusok és a civil közösségek –, hogy felhívjuk a figyelmet, hogyan lehet biztonságosan használni az internetet, milyen veszélyekre kell figyelni, hogy még megjegyzésekkel sem szabad bántani a társunkat. Ezeket a dolgokat tanítani kellene.

– Gyakori, hogy erőszakkal, gyilkolással teli tévéjátékokkal töltik a szabadidejüket 8-10 éves kisfiúk. Ezek hatására fogékonyabbak lesznek-e az agresszióra?

– A helyzetekről való gondolkodást, az észlelést mindenképpen befolyásolja, hogy milyen tartalmakat néz valaki a médiában. Egy prevenció gyerektáborban részt vett egy kb. 8 éves kisfiú, aki nagyon sok időt töltött a világhálón, és döbbenetes volt végignézni, ahogy megnyilvánult, mintha teljesen más világban lett volna, a beszédében is visszaköszöttek azok a szereplők, akik a videójátékokban megjelentek, nehezen tudott jelen lenni, és kapcsolódni a valós helyzetekhez és emberekhez. Ezek az erőszakos videójátékok meghatározhatják, hogy hogyan alakul a gyerek világhálójára, illetve ahogy a világhoz viszonyul. Egyértelmű, hogy nagy hatású a kortárs csoport ereje, hogy éppen ez a menő most. Nagyon fontos az alternatív programokon való részvétel, ha kimegy a család a természetbe, együtt vannak, vagy a sporttevékenységek, tánc, minden, ami csökkenti az online térben töltött időt.

– Ha jól tudom, a Bonus Pastor Alapítvány prevenció programokat tart gyerekeknek, szülőknek, amelyek során tájékoztatnak az online térben leselkedő veszélyekről...

– Igen. Voltak már meghívások akár a Bonus Pastor és a Philothea Klub irányába is olyan prevenció órákra, ahol a gyerekeknek beszélünk erről, de volt már szülő iskolája típusú tevékenységünk is, ahol a szülőkkel ismertettük az internethasználat veszélyeit, illetve a technikai lehetőségeket, amelyek a korlátozásban segítenek. Ezek az alkalmakon konkrét megoldásokat ismertettünk, hogy miként tudja nyomon követni a szülő a gyerek online tevékenységét. Ilyenkor számos gyakorlati kérdést tesznek fel a szülők, felvetődtek olyan helyzetek is, amikor agresszívvá válik a gyerek, ha nem engedik, hogy használja az okostelefonját. Ez már a függőség irányába mutat, ha nem kínálnak fel számára valami alternatívát. Kisgyerekeknél egyszerűbb, mert őket egy izgalmas családi programmal, kirándulással le lehet nyugtózni, a kamaszoknál azonban más a helyzet, hiszen ott nagy a nyomás a kortárs csoport részéről, ezért fontos, hogy már a kamaszkor előtt alakuljon ki a jó kapcsolat a szülővel, ami bizottságot jelent majd a tinédzsernek.

Mindenképp érdemes figyelni arra, hogy mire használja a gyerek az online teret, hiszen nem mindegy, hogy a házi feladata elvégzéséhez, iskolai projektekhez szerez információt, vagy több óráig tartó csoportos játékokban vesz részt, illetve céltalanul szörfözik a világhálón. Akkor érdemes szakemberhez fordulni, ha megjelennek az elvonási tünetek, agresszívvá válik a gyerek, vagy ha kezdenek beszűkülni a személyes kapcsolatai, már nem érdekli a sport, a barátok, romlanak a tanulmányi eredményei.

Végül soron itt is érvényes a mondás, mely szerint mindent, az online tér nyújtotta korlátlan lehetőséget is, csak mértékkel és céltudatosan érdemes használni.

Mise a rózsáért – Christe eleison

Szilágyi Mihály

(Folytatás november 3-i lapszámunkból)

– Christe eleison – Krisztus, kegyelmezz! – nézett fel újra Heloysa a képre. Ajka kissé megremegett. Claryssa mély meggyőződéssel nyugtázta, hogy Jézus képmását látja a falon.

– Az egyik nap azzal állt elém Fulbert nagybátyám – folytatta Heloysa élete krónikáját –, hogy egy neves tudós érkezett Párizsba, akinek az értekezleteit kár lenne kihagynom. Azt is elmondta, hogy Pierre Abélard nemcsak kiváló teológus és filozófus, hanem a zeneművészetben is nagy tekintélynek örvend. Mivel én is sokat foglalkoztam a zenével a költészet kapcsán, kíváncsivá lettem erre a tudósra, mert már hallottam a hírért. Fulbert arról is biztosított, hogy Abélard híres önmegtartóztató életviteléről. Mondanom sem kell, siettem az első előadásra. Lebilincselő volt, ahogy beszélt, sosem hallottam hozzá mérhető szónokot. Filozófiája következetes, tiszta és egyértelmű volt. Nem csoda hát, hogy attól kezdve el nem mulasztottam volna egyetlen előadását is. Néhány értekezlete után egyre inkább kerestem a tekintetét, és ő is az enyémet.

– Jaj, Heloysa, minő veszedelmes helyzet! – sápadt el Claryssa.

– No de képzelje, mi történt: itt van ez a levél, olvassa el!

Claryssa nővér azon kevés apácák közé tartozott, akik megtanulták az írás-olvasást. Félve, de ugyanakkor nagy kíváncsisággal olvasta a terjedelmes írást. Pierre Abélard önéletrajzát tartotta a kezében. Megtudta, hogy a nagy tanító 1079-ben született egy Nantes közelségében fekvő Le Pallet nevű falucskában. Édesapja tudománykedvelő lovag volt, és úgy rendelkezett, hogy gyermekeit előbb beavassa a tudomány világába, és azt követően a fegyverforgatás művészetébe. Abélard elsőszülött fia

volt, és olyannyira ragaszkodott a tudáshoz, hogy lemondott az örökségéről testvérei javára, és gyilkos fegyverek helyett filozófiát tanult.

Tudásért szomjazó fiatalként került először Párizsba, ahol a neves Guillelmus elmékedéseit hallgatta. De mivel a viták során felülkerekedett mesterén, irigységből tanítója és diáktársai is el-lene fordultak. Kivételes tehetségét észre Melun városában saját iskolát alapított. Rövid idő alatt tudásának hírneve szinte a feledésbe taszította egykori tanárát és diáktársait is. Elképesztő népszerűsége arra indította, hogy egyre nevesebb városokban kezdjen el tanítani.

Kanyargós utak és egykori tanítómesterének rosszindulatú fondorlatai ellenére sikere nem tört meg. Hogy még jobban megszilárdítsa tekintélyét, a kor leghíresebb teológusához, Anselmushoz ment tanulni. Abélard hamar rájött, hogy a tekintélyesnek vélt tanítómester olyan, mint az a fáklya, amely „telefűtöli a szobát ahelyett, hogy bevilágítaná”. Egy szórakozás alkalmával diáktársai szemére vetették Abélardnak, hogy ritkán látogatta Anselmus előadásait, pedig nála nincs senki jobb e területen. Abélard azzal érvelt, hogy értelmes embernek elegendő a szentírás szövege, és nem kell külön teológiai magyarázat. Erre kijelöltek egy eléggé homályos értelmű bibliai részt Ezékiel próféta könyvéből, hogy Abélard magyarázza meg. A siker egyúttal kellemetlenséget vont maga után. A magyarázat mindenkit lenyűgözött, de ugyanakkor féltékenyette tette az idős mestert, aki megtiltotta, hogy glossza-írással (írásmagyarázattal) foglalkozzon, mondván, „ha ebben a munkában valamit véletlenül tévesen írnék, azt hinnék, ő tette”. Ezzel a húzásával azonban azt érte el, hogy egyre több tanítványa Abélard pártjára állt. Most már a

filozófia és a teológia területén sem akadt ellenfele.

Győztes vitákkal a háta mögött, Pierre Abélard immár híres tudósként érkezett Párizsba, ahol tanári katedra várta. Tudásának köszönhetően iskolája fényesen működött, így anyagilag teljesen gondtalan életet élhetett.

– Christe eleison! – sóhajtott fel Claryssa, amikor a pénzről és hírnévről olvasott.

– Én inkább hálát adtam Krisztusnak mindezért – szökött Heloysa, nem kis meglepetést okozva kijelentésével.

– Az Abélard vagyonáért? – képedt el Claryssa.

– Igen, mert vagyonos ember lévén, bűnös vágyakat is valóra válthatott volna a pénzével, de nem tette, ehelyett példaértékű, mindenféle bujaságtól mentes életet élt. És ez tette őt különösen nagyvá a szememben.

– Értem már, Heloysa! Ön kitűnő gondolkodó!

Gondolt nagybácsi egyszer csillogó szemmel újságot, hogy nagy örömet szerzett nekem. Kíváncsivá tett, mi lesz a meglepetés. Szinte elájultam a meglepetéstől, amikor elmondta, hogy ezután Pierre Abélard nálunk fog lakni a palotában, és ő lesz a magántanárom. Kaján vigyorral azt is hozzátette, hogy képzeljem el, ez az Abélard annyira mamlasz pénzügyekben, hogy még fizet is azért, hogy nálunk lakhasson. Megnyugtató, hogy nem kell tartanom tőle, mert erkölcsileg kitűnő hírnévként örvend. Mondanom sem kell, Claryssa, annyira felizgatott ez a hír, hogy aludni sem bírtam azon az éjjelen. Behunytt szemmel is Abélard tekintetét láttam sugározni felém. Nem tudtam, miért, de a szívem is gyorsabban dobogott.

– Christe eleison! – dadogta Claryssa, és sűrűn kezdett keresztekvetni.

– Mit beszél, nővér? Épp az volt a Krisztus kegyelme, hogy ő lett a tanárom!

(Folytatjuk)

A fülemülesítke vonulását vizsgálják magyar kutatók

A fülemülesítke-egyedszám csökkenésének a megállítása a célja annak a természetvédelmi expedíciónak, amelynek során Görögországban, Romániában és Albániában végeznek megfigyeléseket magyar kutatók a Kiskunsági Madárvédelmi Egyesület szervezésében. A program célja felmérni, hogy a nyugat-balkáni régióknak mekkora szerepe van a (Magyarországról és a Duna-delta vidékéről érkező) fülemülesítke-állományok vonulásában és telelésében – olvasható a Kiskunsági Madárvédelmi Egyesület MTI-hez eljuttatott szerdai közleményében.

Az expedíció a szakemberek október 1. és november 12. között a romániai Duna-deltában, a görögországi Amvrakiosban és az albániai Orikumban végeznek megfigyeléseket és gyűrűzést. A közlemény szerint az expedíció közvetlenül hozzájárulhat a faj egyedszáma csökkenésének megállításához, az élőhelyek oltalom alá helyezéséhez, és ezen keresztül a vizes élőhelyek biológiai diverzitásának megőrzéséhez. A fülemülesítke egy ritka és különleges nádiposztófaj. A többi nádiposztóval ellentétben nem megy a Szaharán túlra, hanem a Mediterráneumban tölti a telet. Az énekesmadár érzékenysége miatt hamar reagál az élőhelyi változásokra.

A fülemülesítke vonulásának felmérése, valamint a vonulási útvonalakon található vizes élőhelyek állapotának feltérképezése már 20 éve zajlik folyamatosan a Kiskunsági Madárvédelmi Egyesület kiemelt projektjeként, melynek magyarországi bázisa a Kiskunsági Nemzeti Park területén található Kolon-tavi Madárvárta.

Az elmúlt években a feltételezett balkáni vonulási útvonalakon egyre délebbre jutottak a kutatásban önkéntes alapon részt vevő szakemberek. A korábban végzett felmérések eredményei hozzájárultak a vándorlás szempontjából kulcsfontosságú vizes élőhelyek védetté nyilvánításához Albániában és Montenegróban is. A mostani expedíció célja bizonyítani, hogy a Duna-delta vidékéről is nagyszámú madárpopuláció érkezik a görögországi Amvrakios-öbölbe, így a terület kiemelt jelentőséggel bír a faj megővése szempontjából. A tudományos és természetvédelmi célú kutatás mellett az expedícióknak fontos a helyi egyesületekkel, természetvédelmi szervezetekkel való együttműködés is. Így a Duna-deltában dolgozó magyar csapatok besegítenek az ottani kollégák chituci gyűrűzőállomásának munkájába, Orikumban pedig közös bemutató gyűrűzéseket szerveznek az Albanian Ornithological Societyvel.

Németh Akos, az expedíció vezetője 20 éve követi nyomon a sitke állományváltozását, melynek egyedszámcsökkenése évről évre radikálisabb. Ezen tendencia megállításához a költő- és telelőterületek megővése egyaránt fontos – emelték ki a közleményben. (MTI)

		1.	ÖRGRÓF (TÁDE)	FRANCIA RT. FIATALOK BANDÁJA	ANGYAL-RANG	ISMÉTELT TILTÁS	MAGYAR MEGYE ÉS FOLYÓ	KUTYA RIADÓ	ÁLLATI FEKHELY	ÖGÖRÖG TÖRZS	TÉLI SPORT	MOZGÓ VILLAMOS-SÁG	MAGUK M. FOCI-KAPUS (JÓZSEF)	FELÉNK	... VEGAS (NEVADAI VÁROS)	NEM MOZOG
Jövőben 200 éve született Petőfi Sándor. A Készülj, hazám! című költeményéből idézzük két sort a rejtvény fősorában.		M														M
	TEGNAP UTÁN			MADRIDI SPORTKLUB ODA-VISSZA NŐI NÉV				FRANCIA FOLYÓ LÁBIZÜLET					AUTÓ-VERSENY SZÉT-ADOGAT			
	FORMA HITEGET				MUNKA (LATIN) BELGRÁDI PALOTA						AKKOR (FRANCIA) NÉMET VÁROS				EGYENI ERREFELEI	
2.	T	ALÁNYÚJTO	JEMENI VÁROS (FON.) FR. SZEMÉLY-NÉVMÁS		MADÁR-FEGYVER MESSZE					ÁLMOSS ANYJA INDIAI ASZKÉTA					FRANCIA SZIGET SVÁJCI VÁROS	
	FÉRFINÉV (FEBR. 28.)			ÁLLÓVÍZ MOLDOVAI FEJEDLEM (PETRU)			LYUKAS MAROKI IGEKÉPZŐ		PÁRATLAN FÓMÚ! RÁDIÓ-LOKÁTOR			LEKVÁR OLASZ NÉVELŐ		ATHÉNI SPORTKLUB SZIBÉRIAI FOLYAM		
	TALÁLJA		TEHERÁN LAKÓJA OLASZ SZERKELEM					MŰV. TÖRT. (NÓRA) IDŐMÉRŐ SZERKEZET				ROVAR TESTRÉSZE SZÁNDÉKOZÓ			BETŰZI! BELLINI OPERÁJA	
	KRIM FÉLSZIGETI VÁROS		ÜNNEPÉLYSEN ÁTADÓ SZÓNOKI MEGSZÓLÍTÁS					FARKAS-VEZÉR MÁS KÁRÁN TANULÓ					NÉMET VÁROS VÁRPALOTA RÉSE			
	TELLER... (ATOM-FIZIKUS)		KERTI ZÖLDSÉG EZ VAN MOST				FRANCIA SZOBRÁSZ TE ÉS Ó					A SZABDA KICSINYÍTÓ KÉPZŐ		TÖBB MINT ELÉG ... KIRÁLY (LALO-OPERA)		
	ÁSVÁNYI FŰSZER ELŐD		FR. ELME-ORVOS (AUGUSTE B.) ÉGNI KEZD			FED. BORÍT HÁROM (LATIN)					ÚT ÍVELŐ RÉSE FELFÉLE NAGY					RITKA NŐI NÉV (MÁJ. 26.)
		RÉGI APRÓ-PÉNZ ... NIN (USA-IRÓNÓ)			...ÉS CSAPATA (GAJDAR) SPANYOL FŐNEMES				AZ OLT TESTVÉRE ...COSTIN (R. KRÓNIKÁS)					BÁRÁNY-HANG LISTÁT OLVAS		
	XVI. SZ. POLIT. (FERENC, BR.) ISMERETEK SZEREZ		NÉMET TOJÁS IDE-ODA MOZOG		GÖRÖG AUTÓJEL BALJÓS JEL		SZÉKEN PIHEN KOLORIT		EZ A NAP NÉZNI TUDÓ			ODA-VISSZA FÉRFINÉV PÁROSAN HORDÓ!		MARÓ VEGYÜLET GABONA-ÖRLEMÉNY		
			ERÉNY (LAT. ERED.) KOMOR KEZDETI					ELÓTAG: KEVÉS KRÁKOONI KEZDI!		ÖZÖNLŐ AZ ARGON VEGYJELE			ÁLLAMI ILLETÉK BIZONYOS IDEJE			EGYE! LE
	KÖNNYEN BECSAP-HATÓ EMBER			ÁLARC TE ÉS ÉN										NAGY KAZAH TÓ A VITA LÉNYEGE!		
	OSZTRÁK ÉS OLASZ GÉPKOCSI-JEL		NÉV (LATIN) ÁSÍTÓ-HANG			HÍMES SPANYOL AUTÓJEL						HÍRES RÉTES KILO (RÓV.)				
	L.N.J.										BARCELONA LAKÓJA					

November 10-i rejtvényünk megfejtése: **A képzeleted annál élénkebb, minél gyengébb az okoskodásod.**

Erdélyben és a Felvidéken is közvetíti a magyar közmédia a labdarúgó-világbajnokságot

Vége a négy és fél éves várakozásnak, ugyanis a 2018. július 15-én a francia válogatott győzelmével véget érő oroszországi labdarúgó-világbajnokság után végre megkezdődik a több szempontból is sporttörténelmi jelentőségű katarai vb. Vasárnap 18 órától a Katar – Ecuador nyitómérkőzéssel indul a 2022-es labdarúgó-világbajnokság, amelynek mind a 64 összecsapása látható lesz a magyar közmédia felületein: az M4 Sporton, az m4sport.hu oldalon és a csoportkör utolsó fordulójában párhuzamosan látható meccsek az M4 Sport+ csatornán. A legutóbbi Európa-bajnoksághoz hasonlóan, kábeles előfizetéssel Erdélyben és a Felvidéken is elérhetővé teszi a közmédia a torna mérkőzéseit.

Sporttörténelmi, határokon túl is elérhető világbajnokság

Sok szempontból is sporttörténelmi esemény a katarai torna. Ez az első labdarúgó-világbajnokság, amelyet a magyar közmédia a határon túl is elérhetővé tesz. A csatorna hosszas tárgyalások után egy új megállapodásnak köszönhetően elérte, hogy a novemberi tornát a nézők Erdélyben és a Felvidéken is magyar kommentárral követhessék.

Történelmi, hiszen ez lesz az első világbajnokság egy arab országban, ráadásul a szokásos nyári időszaktól eltérően az év végén rendezik, és az utolsó, amelyen 32 csapat vesz részt. Várhatóan ez lesz korunk két korszakos egyéniségének is az utolsó nagy tornája, Lionel Messi és Cristiano Ronaldo is ezen a tornán búcsúzhat a világbajnokságoktól. Újdonság lesz még, hogy egy labdarúgó-világbajnokság helyszínéről hallhatnak

napi podcastot, ugyanis Katarból jelentkezik majd be a Gurulj be lasítva is!

Menetrend, közvetítések

A csoportmérkőzéseket romániai idő szerint négy időszámban rendezik: a nap első mérkőzését déli 12, majd a következőket 15 és 18 órától, végül az esti találkozót 21 órától. Minden találkozót 45 perccel felvezető stúdióműsor kezdődik az M4 Sporton a csatorna szakértőivel.

Az összecsapások mellett minden nap összefoglalókkal kezdenek és zárhatják a napot a nézők. A világbajnokság eseményeivel a közmédia minden csatornája kiemelten foglalkozik. Az m4sport.hu és az M4 Sport applikáció az élő közvetítések mellett folyamatosan exkluzív érdekességekkel, statisztikákkal, egyedi tartalmakkal készül.

Kiemelt csapattal készül az M4 Sport

Katarból öt kommentátor közvetíti a torna mérkőzéseit. A csapatot erősíti Hajdú B. István, az oroszországi világbajnokságról is közvetítő Ujvári Máté és Varga Ákos, valamint a két vb-újonc, Varga Péter és Tóth Attila.

A helyszíni stáb mellett a hazai stúdióból jelentkező műsorvezetői gárdát is jól ismerik a csatorna nézői. A nyitómérkőzésen visszatér a képernyőre a Gyulai István-díjas Berkesi Judit. Szintén a csapatot erősíti Petrovics-Mérei Andrea, Székely Dávid és Molnár Mátyás, akik hétről hétre a Bajnokok Ligája és a legnagyobb és legnézettebb világesemények házigazdái. Az összefoglaló magazin, a Góóó! műsorvezetője ezúttal is Mohay Bence lesz.

Románia kikapott Montenegrótól

Neagu: Több tiszteletet érdemlünk!

Románia egygólos vereséget szenvedett kedden Montenegrótól a női kézilabda-Európa-bajnokság II. középdöntős csoportjának második fordulójában. Az eredmény: 35-34 (18-18). Ezzel eldőlt, hogy az utolsó forduló eredményétől függetlenül nem jut be az elődöntőbe. A csoportból a franciák és a montenegróiak kvalifikáltak a legjobb négy közé.

A keddi mérkőzés után a román csapat kapitánya, a 9 gólt szerző Cristina Neagu nem rejtette véka alá csalódottságát, majd szerdán a közösségi médiában adott hangot elégedetlenségének, a találkozó játékosainak, az osztrák Vranes-Wenninger párosnak a munkáját illetően. „Románia több tiszteletet érdemel. Én magam is több tiszteletet érdemlek. Ami kedden este történt, annak semmi köze a sportszerűséghez és a tisztelethez. Általában véve szomorú ez a pillanat a kézilabda egészére nézve” – jegyezte meg Neagu a Facebookon.

A bíráskodás miatt a román csapat és a szurkolók

többször is tiltakoztak a mérkőzés folyamán. „Már a sokadik olyan meccsünk volt ezen az Európa-bajnokságon, amelyen ez megtörténik, és nem érdekel, hogy mit mondanak majd, hogy ilyenek vagyunk mi, románok, hogy a játékevetést okoljuk, ha veszünk! Ha most sem vesszük észre, hogy mi érdemeltünk volna győzelmet, azt jelenti, hogy nem vagyunk románok, vagy nem érdekel minket a sport. Világosan látható volt, hogy az utolsó büntető előtt a montenegróiak játékosai szabálytalankodott, de a játékevetők valamiért most sem akarták megnézni a helyzetet videón. Nincs amit ezenkívül hozzátennem, ma az első perctől az utolsóig küzdöttünk, a csapat szenzációs volt, és azt hiszem, mi voltunk az a csapat, amely megérdemelte a mai győzelmet, és szerintem ezek a lányok, akik ma bíraskodtak, többé soha nem kellene egyetlen meccsen sem közreműködjenek” – mondta Cristina Neagu a keddi esti meccs végén.

Európai focikörkép

* *Angol Premier Liga, 16. forduló:* Bournemouth – Everton 3-0, Brighton & Hove Albion – Aston Villa 1-2, Fulham – Manchester United 1-2, Liverpool – Southampton 3-1, Manchester City – Brentford 1-2, Newcastle United – Chelsea 1-0, Nottingham Forest – Crystal Palace 1-0, Tottenham – Leeds United 4-3, West Ham United – Leicester 0-2, Wolverhampton – Arsenal 0-2. *Az élcsoport:* 1. Arsenal 37 pont, 2. Manchester City 32, 3. Newcastle United 30.

* *Spanyol La Liga, 14. forduló:* Athletic Bilbao – Valladolid 3-0, Osasuna – FC Barcelona 1-2, Espanyol – Villarreal 0-1, Elche – Girona 1-2, Sevilla – Real Sociedad 1-2, Valencia – Betis 3-0, Rayo Vallecano – Celta Vigo 0-0, Mallorca – Atlético Madrid 1-0, Real Madrid – Cádiz 2-1, Almería – Getafe 1-0. *Az élcsoport:* 1. FC Barcelona 37 pont, 2. Real Madrid 35, 3. Real Sociedad 26.

* *Olasz Serie A, 14. forduló:* Fiorentina – Salernitana 2-1, Torino – Sampdoria 2-0, Hellas Verona – Juventus 0-1, Inter – Bologna 6-1, Lazio – Monza 1-0, Sassuolo – AS Roma 1-1, Lecce – Atalanta 2-1; *15. forduló:* AC Milan – Fiorentina 2-1, AS Roma – Torino 1-1, Atalanta – Inter 2-3, Bologna – Sassuolo 3-0, Empoli – Cremonese 2-0, Hellas Verona – Spezia 1-2, Juventus – Lazio 3-0, Sampdoria – Lecce 0-2, Napoli – Udinese 3-2, Monza – Salernitana 3-0. *Az élcsoport:* 1. Napoli 41 pont, 2. AC Milan 33, 3. Juventus 31.

* *Német Bundesliga, 14. forduló:* RB Lipcse – Freiburg 3-1, Union Berlin – Augsburg 2-2, 1. FC Köln – Bayer Leverkusen 1-2, Eintracht Frankfurt – Hoffenheim 4-2, Schalke 04 – Mainz 1-0; *15. forduló:* Bayer Leverkusen – VfB Stuttgart 2-0, Freiburg – Union Berlin 4-1, Mainz – Eintracht Frankfurt 1-1, Hoffenheim – Wolfsburg 1-2, Mönchengladbach – Borussia Dortmund 4-2, Augsburg – Bochum 0-1, Hertha BSC – 1. FC Köln 2-0, Schalke 04 – Bayern München 0-2, Brémai Werder – RB Lipcse 1-2. *Az élcsoport:* 1. Bayern München 34 pont, 2. Freiburg 30, 3. RB Lipcse 28.

* *Francia Ligue 1, 15. forduló:* AS Monaco – Olympique Marseille 2-3, Nantes – Ajaccio 2-2, Montpellier HSC – Reims 1-1, Lyon – Nice 1-1, Lille – Angers 1-0, Paris St. Germain – Auxerre 5-0, Strasbourg – Lorient 1-1, Lens – Clermont 2-1, Brest – Troyes 2-1, Stade Rennes – Toulouse 2-1. *Az élcsoport:* 1. Paris St. Germain 41 pont, 2. Lens 36, 3. Stade Rennes 31.

A kísérletezés jegyében

Marco Rossi szövetségi kapitány elsősorban kísérletezésre használhatja fel a magyar labdarúgó-válogatott soron következő két barátságos mérkőzését, így a mai, luxemburgi összecsapást is.

Az olasz szakvezetőnek nemcsak a nemzeti együttestől visszavonult Szalai Ádám utódját kell megtalálnia, hanem más posztokon is eddig kevesebb lehetőséghez jutott játékosokat próbálhat ki. Középcsatárként az NB I előző gólkirálya, az immár a Koreai Köztársaságban

futballozó Ádám Martin kaphat lehetőséget, de vélhetően az újonc Németh András is teszteli majd Rossi.

A válogatott alapemberei közül Schäfer András, Nego Loic és Gulácsi Péter is sérült, így – ha kényszerűségből is, de – más posztokon is ritkábban szerepet kapott labdarúgók juthatnak szóhoz. A kapusposzt viszont még Gulácsi hiányában sem okoz fejtörést, mert Dibusz Dénes személyében tapasztalt és jó formában lévő hálóőr védi majd a kaput. Ugyanakkor véde-

kező középpályásként Schäfer jószíval kirobbanthatatlan volt a kezdőből a tavalyi Európa-bajnokság óta, így a helyén mindenképpen új futballista lép pályára Luxemburgban.

Rossi ezen a találkozón nemcsak játékosokat tesztelhet, de magát a játékot is olyan rivállal szemben, amely ellen csapatának irányítania kell. Az elmúlt időszakban ugyanis a válogatott remek eredményeket ért el, amikor erősebbnek tartott válogatottak ellen főleg stabil védekezésből kontrázhattak, azonban

gondjai akadtak, amikor neki kellett volna irányítania a játékot. Utóbbira jó példa, hogy a világbajnoki selejtezőkön Albániától mindkétszer kikapott a magyar csapat, azaz ebben mindenképpen fejlődnie kell, kiáltóképpen a tavasszal rajtolt Európa-bajnoki selejtezőcsoport összetételét ismerve.

A Nemzetek Ligája bevezetésével az 58 éves trénernek nem sok alkalma volt barátságos meccseken tesztelni – 48. találkozójából ez

mindössze a hetedik lesz –, de a közelebbi Eb-selejtezőkre való tekintettel talán a legjobbkor van erre két lehetősége. Az eddigi mérlege két győzelem, egy döntetlen és három vereség a felkészülési mérkőzéseken.

A Luxemburg fővárosának vadonutáj stadionjában – tavaly nyáron adták át – rendezendő meccs ma 21 órakor a belga Jonathan Lardot sárga lapra kezdődik. A találkozót az M4 Sport televízió élőben közvetíti.

Kiújult térsérülése miatt került ki Bolla Bendegúz a válogatott keretéből

Kiújult térsérülése miatt kikerült a magyar labdarúgó-válogatott keretéből a svájci Grasshoppers futballistája, Bolla Bendegúz.

A 22 éves játékos a Nemzeti Sportírádóban elmondta, már múlt szombaton a Basel elleni bajnoki rangadót megelőző edzésen érezte a problémát, azonban az 1-0-ra megnyert összecsapáson vállalta a játékot, végig a pályán volt, de másnapra komoly fájdalmai lettek.

A nyolcszoros válogatott futballista megjegyezte, jó ideje bajlódik a térdével, ám a korábbi MRI-vizsgálat nem mutatott ki sérülést, és egy hónapig nem is volt problémája, most viszont az újra előjött.

Bolla hozzátette, újabb vizsgálat vár rá, ennek az eredménye határozza majd meg, mennyi időt kell kihagynia.

A magyar futballista ebben a szezonban a Grasshoppers egyik alapembere volt, csapata teljesítményét hullámnak tartja, ugyanakkor komoly pozitívumként említette, hogy a bajnokságban hat év után le tudták győzni a Baselt.

Bolla vasárnapig Székesfehérváron végzi a rehabilitációt, utána december 15-ig a Grasshoppersszel készül, majd januárban folytatódik a közös munka.

Jelentős érdeklődés a román–szlovén meccs iránt

Már 10 ezer jegyet eladtak az online értékesítési rendszerben a Románia – Szlovénia barátságos labdarúgó-mérkőzésre, amelyet ma 18.30 órai kezdettel rendeznek Kolozsváron, az Arénában, közölte a sportági szövetség. Hozzáértették: belépőket a helyszínen is lehet váltani, a jegypénztárak ma délben nyitnak, és a mérkőzés rajtjait fogadják a vásárlókat. A találkozót a Pro Arena televízió élőben közvetíti.

Marco Rossira ezúttal semmiféle súly nem nehezedik, de több kérdésre is választ kell találnia.

Fotó: MLSZ

Lassul a népességfogyás Erdélyben Csökken az elhalálozások száma

A megyei statisztikai hivatalok 2022. január–augusztusi összesített előzetes adatai szerint 39.465 gyerek jött a világra Erdélyben, ami 1,4%-os csökkenést jelent az előző év hasonló adatához viszonyítva. Az elhalálozások száma 60.255 fő volt, amely 7,8%-kal csökkent 2021 augusztusához képest. Az elhalálozások nagyobb mértékű csökkenésének következtében valamelyest lassult a születések és az elhalálozások különbségéből adódó népességfogyás. Augusztusig összességében Erdélyben a népességfogyás 20.790 fő volt, ami 17,8%-kal alacsonyabb, mint a 2021 ugyanezen időszakára becsült érték (25.296 fő).

Módszertani, adatminőségi kérdések

Statisztikai közleményünkben a megyei statisztikai hivatalok által nyilvánosságra hozott, a 2022 első nyolc hónapjára vonatkozó adatok összesítése alapján mutatjuk be a születési, elhalálozási és házasságkötési trendeket Erdélyben. 2022-re még csak előzetes adatok vannak, ezért még módosulhatnak: a tapasztalatok szerint elsősorban a születési adatok esetén várható még növekedés a késve anyakönyvezett gyermekek miatt.

Erdélyben

A megyei statisztikai hivatalok előzetes adataiból készített összesítés szerint 39.465 gyerek jött a világra 2022. augusztus végéig Erdélyben, ami 566 fővel, 1,4%-kal kevesebb, mint az előző év azonos időszakában.

A 2022. január–augusztus közötti előzetes adatok szerint Erdélyben 60.255 volt az elhalálozások száma, ami 7,8%-os csökkenést jelent az előző év azonos időszakához képest.

A halálozások nagyobb mértékű csökkenésének következtében valamelyest lassult a születések és halálozások különbségéből adódó népességfogyás (az ún. természetes fogyás, ami a vándorlási folyamatokat nem veszi figyelembe). Augusztusig összességében Erdélyben a népességfogyás 20.790 fő volt, ami 17,8%-kal alacsonyabb, mint a 2021 ugyanezen időszakára becsült érték (25.296 fő). Azonban a jelentős arányban magyarlakta régiókban a népességfogyás lassulása alacsonyabb mértékű volt, mint az erdélyi átlag.

Az év első nyolc hónapjában 27.142 házasságot kötöttek Erdélyben, ami 0,4%-kal múlta felül az egy évvel korábbi, 2021. január–augusztusi házasságkötési számot.

Székelyföldön

2022. január–augusztus között az előzetes adatok szerint Székelyföldön az erdélyi átlaghoz képest nagyobb mértékben csökkent a születésszám az

előző év ugyanezen időszakához viszonyítva: 3071 gyerek jött a világra, ami 83 gyerekekkel, 2,6%-kal maradt el az előző év azonos időszakának születésszámától. Ugyanebben az időszakban Székelyföldön 4543-an haltak meg. Ez az érték csak mintegy 2,9%-os javulást jelent az előző év azonos időszakához viszonyítva. A természetes fogyás 2022 augusztusáig mintegy 1472 főre becsülhető, ami csak kicsit alacsonyabb, mint a 2021 ugyanezen időszakára számolt 1523 fő.

Székelyföldön az erdélyi átlaghoz képest nagyobb mértékben nőtt a házassodási kedv: a vizsgált időszakban 1895 pár kötött házasságot, ami 2,5%-os növekedést jelent az előző év hasonló időszakához viszonyítva.

Partiumban

A másik jelentős magyarlakta régióban, a Partiumban augusztus végéig 6788 gyerek született, és 10.622 elhalálozás történt. A tavalyi év azonos időszakához viszonyítva 2022-ben az élveszületések száma 2,5%-kal, az elhunytak száma pedig 7,0%-kal csökkent, így a népességfogyás üteme 14,1%-kal lassult, ennek következtében 3834 fő volt augusztusban a természetes fogyás. A házassodási kedv a Partiumban minimális mértékben nőtt: 4764 házasságot kötöttek, ami 0,5%-kal múlta felül az előző évi adatokat.

Közép-Erdélyben

A Kolozs és Maros megyéből álló közép-erdélyi régióban 7661 gyerek jött a világra augusztus végéig, ami 1,5%-kal csökkent az előző évi adatokhoz képest. Az idei év augusztusáig 11.372 elhalálozás volt, ami egy év alatt 3,8%-os csökkenést jelent. Közép-Erdélyben a népességfogyás tempója mintegy 8,1%-kal lassult: míg 2021. augusztusig 4037 fő volt, addig 2022 augusztusában 3711 főt jelentett. A házasságkötések számának a növekedése ebben a régióban volt a legmagasabb, 9,7%-kal többen mondták ki a boldogító igent az idei évben, mint a tavalyi év azonos időszakában. (Erdélystat-közlemény)

„Szeressük egymást!”

Könyvbemutató és kiállítás Marosszentgyörgyön

November 14-én 18 órakor tele volt a marosszentgyörgyi plébánia tanásterme. Ahogy a műsorvezető Moldovan Irén bejelentette: Madaras Csiszár Szilvia műkedvelő képzőművész *A kép a lélek tükré* című kiállításának megnyitójára, valamint Baricz Lajos *Szeressük egymást* – 123 szonett – és *Ott van a hazám* – 130 szonett – kötetének bemutatójára gyűltünk össze.

Előljáróban a műsorvezető köszöntötte az egybegyűlteket, akik Szentgyörgyről, Marosvásárhelyről, Budapestről és Borzontól jöttek el az eseményre. Név szerint is köszöntötte Baricz Gergelyt és Anikót Borzontól, György Leventét, a Marosvásárhelyi Filharmónia igazgatóját, Filip Ilona tanárnőt Ditróból, Filip Leventét, a Magyar Rádió Zenekarának brácsását, Nagy Miklós Kund művészeti író, a kötetek bemutatóját, Sófalvi Szabolcs polgármestert, Tollas Jenőt, aki a kiállításról, illetve Madaras Csiszár Szilviáról beszélt.

Shokás szerint az együttlét a Miatyánk elimádkozásával kezdődött, majd Tollas Jenő M. Csiszár Szilvia életútjáról és munkásságáról beszélt. Megtudtuk, hogy Csiszár Szilvia a magyarországi Köszegen született, már gyerekkorától rajzolgatott, a budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetemen tanult, itt kezdett tudatosan „művészkedni”. 2016-ban ment férjhez Marosszentgyörgyre, azóta is alkot, Baricz Lajos atya biztatására gyűjtötte össze alkotásait, és vállalkozott első kiállítására.

Utána a műsorvezető Nagy Miklós Kundnak adta át a szót, aki a költővel kérdezte: „Kell-e ma

még könyv?”, és meg is válaszolta: szükség van a könyvre akkor is, ha az emberiség fele nem olvas. Szükség van az ilyen „lírai naplóra”, amelyből megismerhetjük egy töprengő hívó ember benső világát 3542 soron keresztül. Méltatását három találó limerickkel zárta.

A kötetekből ízelítőként Pataki Ágnes olvasta fel az Isten jósága, Ha felléphetnék, Ki nem szeretne?, Egyre fennebb és Rossz világot élünk szonettek, majd Szántó Árpád az általa megzenésített A lejtőn lefele és Isten éltesse! szonettek énekelte el. A Soli Deo Gloria községi vegyes kar Mit ér egy hang? és A csönd éve kórusműveket adta elő Simon Kinga kántor-karnagy vezetésével.

György Levente a falusi művelődési élet értékéről, Sófalvi Szabolcs pedig a „Jelki-szellemi sziget” fontosságáról szövege az egybegyűlteket, amely a plébánián megtalálható, és amelyből töltekezni lehet.

Filip Levente Bach II. szonátájának egy részletével ajándékozta meg a jelenlévőket. Az est utolsó fellépője az egyházközségi Szent György kórus volt, amely az Ott, ahol zúg az a négy folyó című dalt szólaltatta meg Orbán Balázs és Vass Lajos citerakísérettel, Simon Kinga vezetésével.

Moldovan Irén felemelő rá- és átvezető szövegei után szeretetvendégségre hívta meg a résztvevőket, megköszönve mindenkinek a tevékeny hozzájárulást a majdnem kétórás, felejthetetlen irodalmi-zenés-képzőművészeti esthez. Ezalatt a szerző dedikált. (Szentgyörgyi)

Új csoportokat indítanak a Caritas Teréz Anya Nappali Foglalkoztató Központjában

Támogatócsoport indul demenciával élők hozzátartozói számára a Gyulafehérvári Caritas Teréz Anya Nappali Foglalkoztató Központjában, Marosvásárhelyen, a Mărăști utca 13. szám alatt. A csoportfoglalkozásokat Cosma István és Szigyártó Adrienn pszichológusok vezetik. A beszélgetések során olyan témákat érintenek, mint a demencia mélyebb megértése, a betegség és a családi rendszer, a maradandó én fogalmának tisztázása, gondozási stílusok, kommunikáció, a család segítő és támogató szerepe, a gondozók és családtagok mentálhigiéniéje.

A foglalkozássorozat tizenegy alkalomból áll, amelyek heti rendszerességgel zajlanak. A találkozások időpontjait a szakemberek a jelentkezők igényeihez igazítják. A részvétel előzetes regisztrációhoz kötött, mivel a helyek száma korlátozott. Legkevesebb 6, legfeljebb 12 személyt tudnak fogadni a csoportba. Regisztrálni és érdeklődni november 30-ig lehet Szigyártó Adrienn-nél a 0265-213-509-es vagy a 0741-258-194-es telefonszámok egyikén, vagy az adrienn.szigyarto@caritas-ab.ro elektronikus levelezőcímen.

Emellett újabb szeniorörménc-csoportba is lehet jelentkezni. Kacsó Katinka és Cosma István oktatók olyan mozgásformát kínálnak az időskorúak számára, amely mindamelllett, hogy örömet okoz, kíméletesen mozgatja át

a szervezetet, serkenti az agyműködést, így segít a demencia kialakulásának megelőzésében, és kiváló alkalmat biztosít a társas kapcsolatok megélésére. A szenior örménc nem tanfolyam, sokkal inkább egy olyan táncklub,

ahol páros táncokat, körtáncokat, sortáncokat, négy- vagy hatpáros táncokat és kontratáncokat tanulhatnak a résztvevők egyedi koreográfiák alapján. A tánc tanulás változatos stílusú, különböző korokból és kultúrákból származó zenére történik. Felcsendülnek klasszikus művek, népzene, régi és új slágerek, keringők, polkák, tangók, indulók, szving, rock and roll és latin ritmusú dallamok.

A részvételhez nem szükséges sem előzetes tánc tudás, sem állandó partner, mivel a találkozások során mindig az éppen jelenlévők táncolnak együtt a nemek arányától függetlenül. Nincs szükség különleges öltözetre sem, csupán egy pár kényelmes cipőre. A tréner szeretettel várnak minden olyan időskorút, aki szeret vagy szeretne megtanulni táncolni, és szívesen csatlakozna egy baráti közösséghez. Az alkalmakra csütörtökönként délelőtt 10–11, illetve 11.30–12.30 között kerül sor a Caritas Házban, a Mărăști utca 36. szám alatt. A csoportba maximum 23 személy jelentkezését várják. Érdeklődni és jelentkezni Kacsó Katinkánál lehet a 0741-258-194-es vagy a 0265-213-509-es telefonszámok egyikén munkanapokon 8 és 16 óra között.

Elfogadhatatlan a nyugdíjak differenciált emelése

Szerdai közleményében a Romániai Nyugdíjasok Országos Szövetsége (FNPR) a munkaügyi minisztériumnak arra a javaslatára reagált, hogy 2023. január elsejétől a nyugdíjasok egy részének 10 százalékkal, a kisnyugdíjasoknak pedig 25 százalékkal nőjön a járandósága. „Egy ilyen intézkedést nem fogadhat el az a több millió nyugdíjas, aki 20-40 éven keresztül fizette

a nyugdíjjáradékot a jövedelméből” – olvasható a közleményben.

A szövetség arra kéri a kormányt, hogy a költségvetésből támogassa szociális segélyekkel az alacsony jövedelműeket. A szervezet hangsúlyozza, hogy a nyugdíj nem tekinthető szociális segélynek. (Agerpres)

Csalni próbálnak az adóhatóság nevében

Ismeretlenek ismét hamis üzeneteket küldenek az Adó- és Pénzügyi Hivatal (ANAF) nevében – figyelmeztettek szerdai közleményükben az intézmény illetékesei.

Az ANAF nevében küldött hamis körlevélnek van egy „adókimutatás” (evidența fiscală) nevű csatolmánya, amelyet nem szabad megnyitni – hangsúlyozták. „Ne nyissák meg ezeket a leveleket, sem a csatolt

dokumentumokat vagy a linkeket; ne küldjenek pénzt a megadott számlaszámra” – hívja fel a figyelmet az adóhatóság. A közleményben hangsúlyozzák, a privát virtuális tér elnevezésű, ingyen használható platformot az intézménnyel való biztonságos kommunikáció céljából fejlesztették ki. Az adófizetők ugyanakkor a 0314039160-as telefonszámot is hívhatják az adóüggyel kapcsolatos általános információkért. (Agerpres)

Közlemény

A Dr. Eugen Nicoară Városi Kórház új szárnyának építését célzó városrendezési dokumentáció (PUZ) jóváhagyására vonatkozó határozattervezet előkészítéséről

Szászrégen önkormányzata,

Szászrégen polgármestere 2022. november 15-én bejelentette, hogy közvitára bocsátja a Dr. Eugen Nicoară városi kórház új szárnyának építését célzó övezeti városrendezési terv (PUZ) urbanisztikai dokumentációjának jóváhagyására vonatkozó határozattervezet előkészítésének elkezdését.

A szóban forgó határozattervezet előkészítésére annak nyomán kerül sor, hogy a Szászrégeni Polgármesteri Hivatal kezdeményezésére összeállított, a Dr. Eugen Nicoară városi kórház (Kórház utca 20. szám, Szászrégen, Maros megye) új szárnyának építését célzó övezeti városrendezési terv (PUZ) urbanisztikai iratait tartalmazó dokumentációt a 2022.11.15./62127-es számmal iktatták, és szükségessé vált a közvita meghirdetése.

A városrendezési dokumentáció egy Szászrégenben, a Kórház utca 20. szám alatt található 13.828 négyzetméteres telekre vonatkozik (telekkönszám: 58809 Szászrégen), amelyet északról a Szarvas (Cerbului) utca, nyugatról a Tölgy (Stejarului) utca, délről a Kórház utca, keletről az Alexandru Todea utca határol.

A Dr. Eugen Nicoară városi kórház új szárnyának építését, a határozattervezetben javasolt megoldást, a várható hatást stb. a 2022.11.15/62142. számú, a határozattervezet elfogadásának szükségességéről szóló jóváhagyó jelentés, valamint 2022.11.15/62159. számú szakértői jelentés részletezi.

A HATÁROZATTERVEZETHEZ kapcsolódó dokumentáció a következőket tartalmazza:

– A 2022.11.15./62142. számú, a javasolt határozattervezet elfogadásának szükségességéről szóló jóváhagyó jelentés;

– A 2022.11.15./62159. számú szakértői jelentés;

– A helyi településrendezési szabályzat, illetve A DR. EUGEN NICOARĂ VÁROSI KÓRHÁZ ÚJ SZÁRNYÁNAK ÉPÍTÉSÉT CÉLZÓ ÖVEZETI VÁROSRENDEZÉSI TERV (PUZ)

– A DR. EUGEN NICOARĂ VÁROSI KÓRHÁZ ÚJ SZÁRNYÁNAK ÉPÍTÉSÉT CÉLZÓ ÖVEZETI VÁROSRENDEZÉSI TERV (PUZ) ISMERTETŐ BEADVÁNY

– A határozattervezet részét képező, alábbi 15 tervrajz:

A.01 HELYI TERV

A.02 AZ ÁLTALÁNOS VÁROSRENDEZÉSI TERVBÉ (PUG) ILLESZKEDŐ HELYSZÍNRAJZ

A.02 a. AZ URBANISZTIKAI ENGEDÉLY KIBOCSÁTÁSAKOR ÉRVÉNYBEN LEVŐ, AZ ÁLTALÁNOS VÁROSRENDEZÉSI TERVBÉ (PUG) ILLESZKEDŐ HELYSZÍNRAJZ

A.03 AZ ETERRA KATASZTERI RENDSZERBE ILLESZKEDŐ TERV

A.04 A MEGLÉVŐ HELYI TERVRAJZ – HIBÁK

A.05 VÁROSI SZABÁLYOZÁSI TERV

A.06 FÖLDTULAJDONLÁSI TERV

A.07 VÁROSFEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK

A.08 ÉPÍTÉSI SZABÁLYZAT TERV

A.09 UTCAI BÚTORZAT

A.10 LÉGI FELVÉTEL

A.11 LÉGI FELVÉTEL

A.12 LÉGI FELVÉTEL

A.13 LÉGI FELVÉTEL

A DR. EUGEN NICOARĂ VÁROSI KÓRHÁZ ÚJ SZÁRNYÁNAK ÉPÍTÉSÉT CÉLZÓ VÁROSRENDEZÉSI DOKUMENTÁCIÓ (PUZ) JÓVÁHAGYÁSÁRA VONATKOZÓ HATÁROZATTERVEZET teljes szövege.

A dokumentáció megtekinthető:

– Az intézmény honlapján, a www.primariareghin.ro, a döntéshozatal átláthatósága menüpontban, a <https://www.primariareghin.ro/ro/primaria-reghin/transparenta-decizionala/> hivatkozáson;

– A Szászrégeni Polgármesteri Hivatalban, Petru Maior tér 41. szám;

A határozattervezet egy példányának másolata írásban benyújtott kérésre beszerezhető az intézmény közönségszolgálati ügyosztályán.

A határozattervezettel kapcsolatos javaslatokat és véleményeket a döntési átláthatóság eljárásának hatálya alá tartozó határozattervezettel kapcsolatban 2022.12.05-ig lehet benyújtani:

– az intézmény honlapján található online űrlapon keresztül: www.primariareghin.ro, „Átláthatóság a döntéshozatalban” című menüpont; https://www.primariareghin.ro/fileadmin/editorimages/doc/Formulare/2022/formular_Legea_52.docx linken;

– elektronikus útonként a következő e-mail-címre: office@primariareghin.ro;

– postai úton Szászrégen önkormányzatának címezve: Petru Maior tér 41. szám;

– az intézmény székhelyén, a közönségszolgálati osztályon, a következő címen: Szászrégen, Petru Maior tér 41. szám, hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken 8.30–16.30 óra között, szerdán 8.30–18.30 óra között.

A benyújtott észrevételeken tüntessék fel: „Javaslatok a DR. EUGEN NICOARĂ VÁROSI KÓRHÁZ ÚJ SZÁRNYÁNAK ÉPÍTÉSÉT CÉLZÓ VÁROSRENDEZÉSI DOKUMENTÁCIÓ (PUZ) JÓVÁHAGYÁSÁRA VONATKOZÓ HATÁROZATTERVEZETHEZ”.

Az ajánlásértékű javaslatok, indítványok és vélemények az intézmény honlapján, a www.primariareghin.ro, a „Döntéshozatal átláthatósága” menüpontban a <https://www.primariareghin.ro/ro/primaria-reghin/transparenta-decizionala/> linken kerülnek közzétételre.

Az írásban benyújtott javaslatok figyelmen kívül hagyását írásban megindokolják.

Az érdeklődők számára lehetőség van arra is, hogy a határozattervezet nyilvános megvitatása céljából ülést szervezzenek, amennyiben azt 2022.12.22-ig egy jogszerűen létrehozott egyesület vagy más hatóság vagy intézmény írásban kéri.

További információ: telefon: 0265-511-112, 106-os mellék, e-mail: office@primariareghin.ro, kapcsolattartó: Marinescu Sorina.

A Marosvásárhelyi Közszállítási Rt.

válogatást szervez

AUTÓBUSZSOFŐRÖK alkalmazására

közúti személyszállításra.

Követelmények:

- D kategóriás hajtási jogosítvány,
- érvényes szakmai tanúsítvány (atestat).

Az állás megpályázásához a kérvényt, az önéletrajzot, a hajtási jogosítványt és az érvényes szakmai tanúsítvány fénymásolatát a cég székhelyén kell benyújtani: Marosvásárhely, Béga utca 2. szám, hétfőtől péntekig 9-15 óra között, vagy a resurseumane@transportlocal.ro e-mail-címre elküldeni.

További információ a 0265/269-077-es telefonszámon.

Kereseti lehetőség!

Az RMGE Maros felvásárol kukoricacsuhé-levelét

Néhány kritérium: minimum 18 cm hosszú legyen, penészes foltok nélkül, és csak a csuhélevelre van szükség, a torzsa nélkül.

Raschel zsákokba kell csomagolni, 6 kg csuhé legyen egy csomagban, 20 lejt tudunk fizetni kilogrammjáért.

Amennyiben van az önök térségében, kérjük, jelezzék a következő telefonszámok egyikén: 0787-723-733 (Sikó László), 0787-806-502 (Józsa Eszter).

Marosvásárhelyi Rádió Románia
www.marosvasarhelyiradio.ro

96 FM
106,8 FM
1323 AM

Üzleti sikereinek titka:

a jó REKLÁM!

Hirdessen a NÉPÚJSÁGBAN Maros megye legnépszerűbb napilapjában!

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

GYÓGYPEDIKÚR és KINEZIO-TERÁPIÁS KEZELÉSEK. Tel. 0756-680-226. www.sanuspedis.com (17775)

MEGEMLÉKEZÉS

„Lelked, mint fehér galamb, csendesen messzire szállt.

Hiába keresünk, könnyes szemünk már többé nem talál.

De tudjuk, hogy a csillagok között a legfényesebb te vagy.

Utat mutatsz, mert szívünkben örökre itt maradsz.”

Fájó szívvel emlékezünk ifj.

LAKÓ MÁRTONRA halálának

10. évfordulóján. Emlékét örzi

felesége, lánya, testvére,

apósa.

Emléke legyen áldott,

nyugalma csendes! (17869-I)

ELHALÁLOZÁS

Mély fájdalommal és megtört szívvel tudatjuk, hogy a szerető férj, édesapa, nagyapa, testvér és jó szomszéd,

PÉTERFI JÓZSEF

életének 80. évében 2022. november 16-án csendesen megpihent.

Drága halottunk temetése november 18-án, pénteken 11 órakor lesz a maroszentgyörgyi új temetőben (kápolnai, a nagykórház mögött), katolikus szertartás szerint.

Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

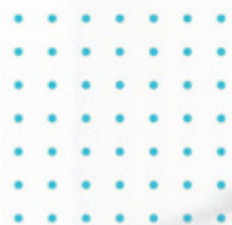
A gyászoló család. (-)

Fájó szívvel emlékezünk november 17-én, amikor a szerető édesanya, nagyanya, dédmama, barátnő,
BODÁLI ANNA
szül. KISS
4 éve eltávozott közülünk.
Akik ismerték és szerették,
gondoljanak rá kegyelettel.
Szerettei. (17871)

Válasszon aktuális ajánlataink közül!

25% KEDVEZMÉNY A KÉKFÉNYSZŰRŐS LENCSEKRE,
vagy 15% a szemüvegkeretekre!

www.doraoptics.ro

SZÁSZRÉGEN
(Libertății)

B-dul Libertății, Nr.12/2
0733 553 971

MAROSVÁSÁRHELY
(Központ)

P-ța Mărășești, Nr. 21.
0733 553 976

MEDGYES

Str. Pompierilor Nr. 4.
0735 830 678

DICSŐSZENTMÁRTON

Str. Victoriei, Nr. 21.
0736 386 353

MAROSVÁSÁRHELY (Tudor)

B-dul 1. Dec. 1918, Nr. 126
0755 088 379

NYÁRÁDSZEREDA

Str. Pompierilor Nr. 1.
0733 553 973

MAROSLUDAS

Str. B-dul 1 Dec. 1918. Nr. 7.
0735 786 853

SZÁSZRÉGEN (Cardinal)

Str. Cardinal Alexandru Todea,
Nr. 25/A
0728 908 856

SEGESVÁR

Str. Mihai Viteazu Nr. 40
0770 810 855

LAM, hiteles megoldások!

LAM
MICROCREDIT - MIKROHITEL

www.microcreditlam.ro
0720 030 804

TAMÁS GÁBOR

A múltam elkísér...
lemez bemutató koncert

2022. november 29-én,
kedden, 19 órától
a Marosvásárhelyi Kutúrpalotában

MAROS A Maros Művészegyüttes szervezésében

MOZAIK
#NAPISZÍNES

MŰSORVEZETŐ-SZERKESZTŐT KERES A MOZAIK

JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ: 2022. NOVEMBER 22.
OFFICE@ERDELY.TV

Műsorvezető-szerkesztői állást hirdet az Erdély TV

Új munkatársat keres marosvásárhelyi stúdiójába az Erdély TV népszerű műsora, a Mozaik. A hétköznapi jelentkező magazin műsorvezető-szerkesztői állására november 22-ig lehet jelentkezni. A részletes fényképes szakmai önéletrajzokat az allas@erdely.tv e-mail-címre várják.

Az élőben jelentkező Mozaik izgalmas beszélgetésekkel, színes, változatos tartalmakkal, rovatokkal várja minden hétköznapi este a nézőit. Kínálatában a társadalom különböző területeihez kapcsolódó kérdések, kulturális, gazdasági, életmódbeli, egészségügyi, szociális témák váltják egymást.

A Mozaik műsorvezető-szerkesztőjének kulcsszerepe van a téma- és meghívottválasztásban, felel a televíziós anyagok leszereléséért, feladatai közé tartozik az élő stúdióbeszélgetések előkészítése, moderálása, az online interjúk készítése, valamint a szövegszerkesztés. A leendő új munkatársnak az Erdély TV fiatal, dinamikus munkaközösségében, megfelelő munkakörülmények között van lehetősége dolgozni, egy megbízható, stabil munkahelyen.

Köss velünk, két keréken!

ZICHÓ VIKTOR

Körösi Csoma Sándor útja, két keréken.
Zichó Viktor élménybeszámolója és a Köss belénk! felhívás közös eseménye.

Helyszín: Döme's
Időpont: 2022. november 18., 18.00 órától
Belépő ára: 10 RON